Ն. 5070 — 1902 ՓԵՏՐՎԱՐ 7 ԲԼՆՃԵԼՆՊԻՀ — 1549 ԶԻԼԳԱՏԻ 11 — ՕՆ ՄԷԲԻԶԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

20 ԲԱՐ.

ՃԷՐՈՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

20 ԲԱՐ.

ԱՊՈՆԷ ԳԻՅԱԹԼԱՐԸ

	12 այլբդ	6 այլբդ	3 այլբդ
ՍԹԱՆՊՈԼ	140 ղշ.	70 ղշ.	40 ղշ.
ԹԱՇՐԱ	150 »	80 »	45 »

Մէջիտիէ 20 ղշ.ական

1877 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ ԹԷՍԻՍ ՕԼԸՆՄԸՆ ՏԸՐ

ԲՕԼԻՍԻԳԻՅԷ ՄԻԼԼԻՅԷ ԹԻՒՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

صاحب امتیاز: جیوەلکیان

ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

جریدهٔ شرقیه (۱۲۹۳ سنه‌سنده تأسیس اولنمشدر)

DJERIDEI-CHARKIE
FONDÉ EN 1877

ԻԼԱՆԱԲ ԳԻՅԱԹԼԱՐԸ

Լինելի, Շաբի վէ Յիւնսի սահիպէ ղշ. 5
Կիւնսի սահիպէ սաթըրը » 3

Իտարէխանէսի Սթանպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինէ նումէրօ 20 ձիվէլէկեան մաթպասանտա տըր։ Բէհաֆիէի մէվատտ հադգընտա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ մուրաճաաթ օլունա։
Մէվատտը նաֆիյա սաիր պէնալէր մէճճանէն գասպու օլունճաճ վէ ուրճ օլունմայան էվրադ իատէ օլունմայաճաճ։

ԿԻՒՆԼԻԿԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

Բօմատա բիվայէթ օլունտըղընա կէօրէ, Իթալիանըն Նաֆիա Նազըրը կիպի խազինէ վէ խարիճիէ Նազըրլարը սախ իսթիֆա իսէճէքլէր, վէյնունլարըն եէրինէ Մ. Բուտինի իլէ Մ. Լուծաթի նասպ օլունճաճլար տըր։

Ֆրանսա Մէճլիսը Ռէպուսանը՝ Ռէպահիպ պիւտժէսինէն 100000 ֆրանգ թէնզիլ իթմէք, վէ 1903 սէնէսինէ տէ մէգքիւր պիւտժէյի պիւսպիթին լաղվ էյլէմէք թէքլիֆինի ռէտտ էյլէմիշ տիր։

Ինկիլթէրանը՝ մուհարէպէ մէսարիֆի իչին եաղընտա պիր խթիդաղ ադա իտէճէկի ըրվայէթի իւզէրինէ, Ինկիլիզ գօնսօլիսինին թէրագքսը տէվամ իտէմմիշ տիր։

Գարատաղ խարիճիէ նազըրը Պէլգրատտա կիտիպ, բրէնա Նիգօլանը պիր նամէի մախսուսընը զրաղ Ալէքսանտրա թէզլիմ իտէճէք տիր։

Ֆրանսա Մէճլիսը Ռէպուսանը՝ պիր այլբդ մուվագգաթ պիր պիւտժէ գապուլ իթմիշ տիր։

«Ֆռանս Միլիթէռ» նամ աքէրի կազէթանըն պէյանընա կէօրէ, էրքանը հարպ ըէիսի ժէնէրալ Բէնտէզէ՝ հարպիյէ նազրը ժէնէրալ Անտրէնին թէրթիպաթը մուճիպինճէ, նազրը միւարէյէին ըէֆագաթըյա ամէլիյաթը ասքերիէյի թէէմին իթմէք վազիֆէսինի տէրէօտէ իթմիշ տիր։

Թրիէսթէտէ Լոյտ վապօր գումբանասընըն աթէշիլէրի իլէ տիկէր պազը մուէսսասաթ ամէլէսի՝ չալըշըյորլար։

Մատրիտէ խարէի էօրֆիյէ իլան օլունմըշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Մէքթէպը Սուլթանինին թէվզիի միւքեաֆաթ ըէսմի տիւն իճրա իտիրմիշ տիր։ Թէվզիի միւքեաֆաթ սալոնը միւքէմմէլ սուրէթտէ ասնատրմըշ իսի։ Սաաթ 9 ըատտէլերինտէ թարաֆը հաղրէթը Բատիշահիտէն կէօնտէրիլէն մայէթը Սէնիյէ էրքեանը հարպիյէ միշիրի տէվլ. Շաքիր բաշա հաղրէթլերիյլէ Մապէյնը Հիւմայուն քեաթիպլէրինտէն սթուճ. ճէվաա պէյ հաղրէթլերի՝ մէքթէպի թէշրիֆ իթմիշլէր տիր։ Միշարէլէյհիւմա հաղարաթը՝ ճիւզի պիր միւտտէթ խթիքրահաթտան սոնրա, թէվզիի միւքեաֆաթ սալոնընը թէշրիֆ իթմիշլէր տիր։ Պունտան սոնրա պիրինճիլիք իլէ ջզգան Թէվֆիկ էֆ. իլէ Սալիհ Ֆէրիտուն, Մէհմէտ Էնիս վէ Մէհմէտ Մէհմուտ էֆ.լեր տէվլ. Շաքիր բաշա վէ աթուճ. ճէվաա պէյ հաղրաթընըն եանլարընա կիտէրէք, միւարէլէյհ Շաքիր բաշա՝ թարաֆը հաղրէթը Բատիշահիտէն իհսան պույրուլան Մէարիֆ միսալեարընը էօրտիւքտէն սոնրա պիրէր պիրէր շակիրտանը մուամիլէյհիւմին կէօյուլէրինէ թասալդ էյլէմիշ տիր։ Մուամիլէյհ Թէվֆիզ էֆ.յէ իհսան պույրուլան միտալեա՝ սալիմուն, տիկերլերի կիւմիշ տիր։

Շաքիր բաշա հաղրէթլերի՝ միտալեարը թասալդ էյլէմիքտէն սոնրա, շակիրտան՝ եէրլերինէ ավէթ իթմիշ, վէ միշարէլէյհ պիր նութգ իյրատ էյլէմիշ տիր։ Պատէհու մէքթէպ միտալերի սթուճ։ Ադտ իւր Բահման պէյ հաղրէթլերի վէ միշարէլէյտէն սոնրա ֆա թալէպէտէն Սալիհ Ֆէրիտուն էֆ. խրատը նութգ իրատ միշլեր տիր։ Նութգլարըն խիթամընտա տէրս նազըրը սատատ. ճէմիլ պէյ՝ թէվզիի միւքեաֆաթ ճէվաբլինի արտրագ, պու սէնէ միւքեաֆաթա նամը օյան չակիրտանըն խամլերինի օգուտլը, վէ չակիրտան քիթապլարընը պուլունտըղը մատանը էօնինէ կիտերէք վերիլէն միւքեաֆաթլարը արմըշլար տըր։ Թէվզիի միւքեաֆաթա սաաթ 10տա նիհայէթի վերիլմիշ, վէ պիր ադ խթիրահաթատան սոնրա պաղէյէ չզըրարագ, օրատա Զաթը հաղրէթը Բատիշահի իչին պիր տուա օգունմուշ տըր։

—Ալէմանիա սէֆիրի՝ զէվճէսիյլէ պիրլիքտէ էվվէլքի կիւն կիւրմանէ խասթախանէսինին զիյարէթ իթմիշ տիր։ Սէֆիրը միւշարէյէ՝ խասթախանէտէ կէօրմիւկի ինթիզամատան ոսլայը, իմբէրաթօր նամընա տօզթօր սատա. Ռիտը բաշա հաղրէթլերիյլէ տիր ամթըպայա վէ մայրապէտյէրէ պէյանը թէշէքքիւր իթմիշ, վէ իմբէրաթօր թարաֆընտան վէրիլէն նիշանը սահիպլերինէ թէսլիմ էյլէմիշ տիր։ Նիշանըրըն թէսլիմինդէն սոնրա, սէֆիրը միւշարէյէյհին զէվճէսի՝ մայրապէտյէրլէ պէրատէր խասթա ասլանըրընը զիյարէթ իտուպ իսասթալարա չիէք տապըրթմըշ տըր։

—Սբանիա գրալընըն թաճ թագընտա ըէսմի՝ եաղտատա իճրա իտիլէճէկինտէն, Տէրսաատէթ Իրան սէֆիրի՝ ըէսմը մէգքիւրտէ հաղը պուլունճաճ տըր։ Սէֆիրը միւարէյէյհ՝ Շահ հաղրէթլերի թարաֆընտան Սբանիա գրալընա վերիլէն մուրասա Ագտէս Նիշանընը Մատրիտէ կէօթիւրճէճէք տիր։

—Երուսաղէմ միթէսարրըֆը ճէտտիտ ալթուճ. Քեազիմ պէյ էֆ. հաղրէթլերի՝ էվվէլքի կիւն Երուսաղէմ վիլայէտ իտարէսի, իյիֆալ մէմուրիյէթէ իպթիսար իթմիշ տիր։

—Սիվաս վալիսի Հասան Հիլմի բաշանըն վէֆաթ իթտիկինի սիւն եաղմըշ իտի։ Թօգատ միւթէսարրըֆը սատատ։ Պէքիր բաշա հաղրէթլերի՝ պա իրատէի Սէնիյէ մէգքիւր վալիլիք վէքիլէթինէ թային օլունմըշ տըր։ Միւթէվէֆֆա Հասան Հիլմի բաշանըն ճէնաղէ մէսարիֆի Սիվաս մալ սանդըղընատան թէսլիյէսի խուսուսընա իրատէի Սէնիյէ չերէֆատը օյմաղլա, մուճիպինճէ քէյֆիյէթի պա թէլէկրաֆ սէֆիթերտարլըղա իշար օլունմըշ տըր։

—Տիրէ Պէզէսթէնտէ պիր ինճու թէսլիհ միւդայտէյէ չզդարըլարադ, 2300 լիրա գէյմէթ թագտիր օլունմըշ տըր։ Ֆագաթ թէսլիհին գէյմէթինի թագտիր իտէն պաղը թիճճար տահա միւդայտէյէ իշիթրաք իթտիկինտէն, հէնուզ ֆիյաթ թէմամըյլա թային օլունմամըշտըր։ Ինճու թէսլիհ պա կիտիշլէ 3000 լիրայա չզդաճաղ կիպի կէօրինիյօր։ Պունդն սահիպի Պուխարալը պիր հաճի օլուպ, պունդն սէրվէթի եաղընըզ պա թէսլիհտէն իպարէթ պուլունտըղընա պիթթապի հիւքմ իտիլմէզ։ Քէնտիսինին եանընտա 70 տունէ տահա էրմա մէվճուտ իմիշ քի՝ էրպաղը վուգուֆ պունլարա գէյմէթ թագտիրի հադիդաթէն բէք միւշքիլ օլաճաղընը սէօյլէյօր իմիշ։

—Օրման, Մէատին վէ Զրաաթ նէզարէթինտէ ախիրէն թէշքիլ օլանն հուգուգ դայէմի պաշ քաթիպլիկինէ Սրբազանտ ճէվտէթ պէյ թանն գէլընմըշ տըր։ Նէզարէթը միշարէյէ տուա վէքիլէթինէ Մէքթէպը Հուգուգը Շահանէտէն մէգզուն Թահսին էֆ. ինթիխապ վէ թային իտիրմիշ տիր։

—Վան Ինկիլիզ գօնսօլօս վէքիլինէն պաչդա եէրէ թահվիրը մէմուրիյէթ էյլէմէսինէ մէպնի, եէրինէ Մըսիթը Թիրէք նամ զաթ գօնսօլօս վէքիլի թային գէլընտըղընտան, մուամիլէյհին թասարդը մէմուրիյէթի ՊապըԱլիտէն թաէպ օլունմըշտըր։

—Թիւթիւն Բէժիսինին կէչէն յընվար այը հասրլաթը 161,000 լիրայա պալիշ օլմուշ տըր։

Բէժի իտարէսի միտտիրը սանիսի Մ. Նօպլէ՝ իտարէյէ պիտ պաղր իշլերին թէսլիյէսի իչին պիր միւտտէթտէն պէրու Սէլանիքտէ իլքէն, սիւն սապահ Տէրսաատէթէ ավտոթ էյլէմիշ տիր։

—Ալէքսանիա սէֆիրի՝ զէվճէսիյլէ պիրլիքտէ էվվէլքի կիւն կիւրմանէ խասթախանէսինին զիյարէթ իթմիշ տիր։ Սէֆիրը միւշարէյէ՝ խասթախանէտէ կէօրմիւկի ինթիզամատան ոսլայը, իմբէրաթօր նամընա տօզթօր սատա. Ռիտը բաշա հաղրէթլերիյլէ տիր ամթըպայա վէ մայրապէտյէրէ պէյանը թէշէքքիւր իթմիշ, վէ իմբէրաթօր թարաֆընտան վէրիլէն նիշանը սահիպլերինէ թէսլիմ էյլէմիշ տիր։ Նիշանըրըն թէսլիմինդէն սոնրա, սէֆիրը միւշարէյէյհին զէվճէսի՝ մայրապէտյէրլէ պէրատէր խասթա ասլանըրընը զիյարէթ իտուպ իսասթալարա չիէք տապըրթմըշ տըր։

—Սբանիա գրալընըն թաճ թագընտա ըէսմի՝ եաղտատա իճրա իտիլէճէկինտէն, Տէրսաատէթ Իրան սէֆիրի՝ ըէսմը մէգքիւրտէ հաղը պուլունճաճ տըր։ Սէֆիրը միւարէյէյհ՝ Շահ հաղրէթլերի թարաֆընտան Սբանիա գրալընա վերիլէն մուրասա Ագտէս Նիշանընը Մատրիտէ կէօթիւրճէճէք տիր։

—Երուսաղէմ միթէսարրըֆը ճէտտիտ ալթուճ. Քեազիմ պէյ էֆ. հաղրէթլերի՝ էվվէլքի կիւն Երուսաղէմ վիլայէտ իտարէսի, իյիֆալ մէմուրիյէթէ իպթիսար իթմիշ տիր։

—Սիվաս վալիսի Հասան Հիլմի բաշանըն վէֆաթ իթտիկինի սիւն եաղմըշ իտի։ Թօգատ միւթէսարրըֆը սատատ։ Պէքիր բաշա հաղրէթլերի՝ պա իրատէի Սէնիյէ մէգքիւր վալիլիք վէքիլէթինէ թային օլունմըշ տըր։ Միւթէվէֆֆա Հասան Հիլմի բաշանըն ճէնաղէ մէսարիֆի Սիվաս մալ սանդըղընատան թէսլիյէսի խուսուսընա իրատէի Սէնիյէ չերէֆատը օյմաղլա, մուճիպինճէ քէյֆիյէթի պա թէլէկրաֆ սէֆիթերտարլըղա իշար օլունմըշ տըր։

—Տիրէ Պէզէսթէնտէ պիր ինճու թէսլիհ միւդայտէյէ չզդարըլարադ, 2300 լիրա գէյմէթ թագտիր օլունմըշ տըր։ Ֆագաթ թէսլիհին գէյմէթինի թագտիր իտէն պաղը թիճճար տահա միւդայտէյէ իշիթրաք իթտիկինտէն, հէնուզ ֆիյաթ թէմամըյլա թային օլունմամըշտըր։ Ինճու թէսլիհ պա կիտիշլէ 3000 լիրայա չզդաճաղ կիպի կէօրինիյօր։ Պունդն սահիպի Պուխարալը պիր հաճի օլուպ, պունդն սէրվէթի եաղընըզ պա թէսլիհտէն իպարէթ պուլունտըղընա պիթթապի հիւքմ իտիլմէզ։ Քէնտիսինին եանընտա 70 տունէ տահա էրմա մէվճուտ իմիշ քի՝ էրպաղը վուգուֆ պունլարա գէյմէթ թագտիրի հադիդաթէն բէք միւշքիլ օլաճաղընը սէօյլէյօր իմիշ։

—Օրման, Մէատին վէ Զրաաթ նէզարէթինտէ ախիրէն թէշքիլ օլանն հուգուգ դայէմի պաշ քաթիպլիկինէ Սրբազանտ ճէվտէթ պէյ թանն գէլընմըշ տըր։ Նէզարէթը միւարէյէ տուա վէքիլէթինէ Մէքթէպը Հուգուգը Շահանէտէն մէգզուն Թահսին էֆ. ինթիխապ վէ թային իտիրմիշ տիր։

—Ամբէրի ադչէսէն զիմմէթինէ 17000 ղշ. կէչիրտիկի իտտասարյա թահսիրը մուհաքէմէյէ պէրնան Գոնեա վիլայէթինտէ Թէքէ սանճաղը թահրիրատ միւտիրի սապրդ ճէմալ էֆ. հադգընտա Շուրսի Տէվլէթ թէմսիլի մահքէմէսինճէ իճրա գըլընան մուհաքէմէտ, մուամիլէյհին զիմմէթինէ կէչիրտիկի ագչէնին քէնտիսինտէն թահսիլինէ դարար վէրիլմիշ տիր։

ՇԱՐԳ ՇԸՄԷՆՏՐՖԻԼԻՐԻ

Շըմէնտրֆիէր իտարէսինտէն պու սապահ ամիտէքի իլան ախպ օլունմըշ տըր։

Մուսալը վէ Ուզուն Քէօբրիւ արասընտա սու ճօղումընտան պօղուլան խաթթըն թամիրատը խայլիճ իւլէրէմիշ օլուսընտան, Տէրսաատէթտէն էտիրնէյէ վէ տահա էօթէյէ եօլճու վէ հէրա նազլիյաթընա փեսար.ին 22ճի կիւնիւ միպաչէրէք օլունճաճ տըր։

Թարիխը մէգքիւրտէն իթիպարէն 4/s իչարէթլի եօլճու գաթարը Տէրսաատէթտէն հարէքէթլէ Էտիրնէյէ կիտէճէք, վէ օրատան հարէքէթի իտէն ատի Էվլոբա գաթարը իլէ ագթարմա իտէճէք տիր։ Մէգքիւր գաթար Տէրսաատէթտէն սապահ սաաթ 7.33տէ հարէքէթ իտուպ, ագշամ սաաթ 8.39տա Էտիրնէյէ միվասսէլէթ իտէճէք տիր։

Այնը վագթտա, հեր կիւն 7/s իչարէթլի գաթար Էտիրնէյէ իլէ Տէրսաատէթ արասընտա (Էտիրնէյէ 7 նիմէրօլը գաթար իլէ ագթարմա իտէրէք) իշլէյէճէք տիր։ Մէգքիւր գաթար սապահ Էտիրնէյէն սաաթ 4.16տա հարէքէթ իտէրէք, ագշամ 5.06տա Տէրսաատէթէ միվասսէլէթ իտէճէք տիր։

Հեր իքի գաթարլարըն եօլճու վէ էշեալարը՝ Վիլէյէ Պուրկազ սթասիոնը գուրպինտէ 211 քիլօմէթրօտա ագթարմա իտիլէճէք տիր։ Պու ճիվարատա եէրիբիյէրէք կէչիլէճէք գըսմ 200մէթրօ գատար օլուպ, պուրատան եօլճուլարընը կէչմինէ պիր սուհուլէթ օլմագ իչիւն երկէնէ իւզերինտէ խուսուսի պիր քէօրբիւ եարըլմըշ տըր։ Պէօյիւք եիւքլերի վէ էլ չանթալարընը պիր գաթարատան տիկերինտէ նազլ իթմէք իչիւն լիւզում օլուսը գատար համալար ագթարմա եէրինտէ պուլունճաճլար տըր։

4/s վէ 7/s իշարէթլի գաթարլար՝ ատի Էվլոբա գաթարլարը կիպի Լինճի, Շաճի վէ Յինճի մէվզլար իլէ պիր եաթաղը վակօնատան միմթէշէքքիլ օլաճաղ տըր։

ԻԾԼԱՍ

Բիրէտ Բաբա Լէոնարտօ թիճարէթխանէսի 1½ միլիօն տրամի աչդ իլէ իթալա իթմիշ, վէ Բիրէ բիացասը բէք զիյատէ միմթազարբուր օլունըղընատան, պիր գաչ իթալարար տա վուգու պուլաճաղը մէմուլ պուլընմըշ տըր։

ԱԶԳԱՑԻՆ

Սամսոթեա Ալթը Մէրմէր ռէմթինտէ քեահին Ս. Յակոբ քիլիսէսինին Թաղ. Խորհուրդ Ատենապետի՝ զայյուր պիր քիմսէ օլուպ, լաքին ճէօհաաթը ազ օլարագ կերէք քիլիսէնին վէ կերէք մէքթէպին իսարէսի կիւճճէ օլաղընը վէ Ս. Գէորգ քիլիսէսի իշլերինին պու արա գարը-չզդ պիր հարտէ պուլունարընը նազարը տըգդաթա ալմըշ, վէ Ս.Գէորգ քիլիսէսինէ ահա օյան վէ հալի վազթի եէրինտէ 25-30 ֆամիլիա էհալիսի պուլունան Ուզունճա Օվա թաղընը Ալթը Մէրմէրէ պիրլէշմէսինէ արզու պէյան էյլէմիշ տիր։ Էհալիի մահալլիյէտէն պաղըլարը թարաֆընասան տահի պու արզույա իշթիրաք օլունըպ, ախիրէն Բաթրիգխանէյէ միւրաճաաթի օլընմըշ, վէ Խան ժողովը իճթիմաը ախիրինտէ Սամսթեա Ուզունճա Օվա Թաղընը Ալթը Մէրմէրէ պիրլէշմէսինէ դարար վէրիլմիշ տիր։

Պու էանատէ էթ Մէյսանընը 30-40 խանէ էհալիսի տահի՝ քէնտիլերինի բէք տէ էյիճէ գայրրամամագտա օյան Մայր եկեղեցիսէ այրըլըպ Ուզունճա Օվա կիպի սէմթլէրինէ ճիվար օյան Ալթը Մէրմէրէ պիրլէշիլմէլէրինի Բաթրիգխանէտէն խթիրատ վէ թաէպ իթմիշլէր տիր։

Շիմտի Նաալբ-Գարա քիլիսէսի Թաղ. Խորհուրդընըն տախի՝ սէմթինին միանասէլէթի սէպէպիյլէ Ս. Գէորգ քիլիսէսինէն պիր մըգտար էհալի քէնտիսինէ ճէպ իթմէսինտէն գօրգուլմագտա տըր։ Ս. Գէորգ քիլիսէսի Թաղ. Խորհուրդընըն հալը հաղրը քէնտիսինէ, եամ խատ տահա տօղրուսը քիլիսէյէ բէք զիյատէ մուճիպը մազարրաթ օրընընտան, էբէյի վագթտան պէրու թօրանմամըշ օյան Բաղ. Ժողով՝ եարընքի հումատա կիւնիւ ագտը իճթիմա իտէրէք, մէգքիւր Թաղ. Խորհուրդ իչինի նազարը տիգգաթա ալանմամըշ տըր։ Թաղ. Խորհուրդ իլէ ինչասթի գօմիտիօնը ազատարը՝ ինչասթի հագգընտա թէսթիսի էֆ.քեար իթմիշ օլուպ, թէսատիֆէն օրատա պուլունան Մանկունի Գեր. Տ. Վահրամ Սրբազան տախի իշպու միղաքէրաթա իշթիրաք իթմիշ տիր։ Նէ չարէ քի միւզաքէրաթը մէգքիւրէնին նէթիյճէսինտէն անրաշրլարընա կէօրէ, քիլիսէի մէգքիւրընը Եմրը թէվֆիի պուքէրրե տախի նախը մուվաֆֆագիյէթի օլամայաճաճ տըր, պիրա չիմտիքի քիլիսէնին թէվֆի՝ պիչիմիզ պիր շէյ օլաճաղընտան, իլէրուտէ 4-5000 լիրա սարֆըյյա տիկէր եէնի պիր քիլիսէ ինչասը հագգընտա տախի միղաքէրաթը մէգքիւրէտէ պէյանը էֆ.քեար օլընմըշ տըր։

Օրման, Մէատին վէ Զրաաթ նէզարէթի հուգուգ միշավիրլիկինէ՝ Մէքթէպը Հուգուգը Շահանէ վէ Բարիզ տարիւլֆիւնունտան մէէզուն Սինապեան իղզ. Դրիգոր էֆ. թային գէլընմըշ տըր։

Փետր.ին 9/22ճի էօնիւմուզտէքի ճուտա երթէսի ագշամը Բէրա Բալասատա Աղքատասէր գըզար մէքթէպի մէնֆաաթընա վէրիլմէսի մուգաբրէր օյան պալօ՝ թէէսիր օլընմըշ տըր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

Վիէննա 20 փետրուար.—Պուլգարիան թան բրէնսի Ֆերդինանտ տիւն նամը միսթէար իլէ Վիէննայա միվասէլէթ իտուպ, ագշամ Մանթօնա հարէքէթ իթմիշ տիր։

Լօնտրա 20 փետր.—Եաղընտա 100 Ինկիլիզ սէֆինէսի՝ Պարը Սէֆիտտէ միւհիմ մանօվրալար իճրա իտէճէքլէր տիր։

Ճարօն խարիճիէ նազըրը մարքի Իթօ՝ Հօնկ-Գօնկա գարայա չզդմըշ տըր։

Լօրտ Սալիզպէրի՝ թէմամըյլա քէսպը ագիյէթ իթմիշ տիր։ Գրալ Բոուարընը թաճ թագընմա բէսմի մինասէպէթիյլէ միւարէյէտէ տիւք իւնվանը վէրիլէճէկի թահագգուգ իտիյօր։

Տիւն եէնէ չիէքտէն 52 քիշի թուլմուշտը տըր։

Բօմա 20 փետր.—Մ. Ծանարտէլլի՝ Նաֆիա Նէզարէթի վէքիլէթինէ նասպ օլունմըշ տըր։

Սօֆիա 20 փետր.—Սօպրանիէ Մէճլիսինին ինթիխապաթը իչիւն պիրինճի գուրա՝ կէչէճէք մարտ Շոտ քէշիտէ օլունճաճ տըր։

ԻՋՏԻՎԱՃ ՀԱԳԳԸՆՏԱ

ԻՆԿԻԼԻԶԼԷՐ ԻԼԷ ՖՐԱՆՍԷԶԼԱՐ ԱՐԱՍԸՆՏԱ ՅԱՐԳԼԱՐ

ԳԱՏԸՆԸՆ ԹԷԷՍԻՐԻ

Ֆրանսզ մուհարբիլերինտէն Մ. Մաքս Օրէլ՝ ախիրէն՝ ազգ ու իդտիվաճ հագգընտա՝ քէնտիսինէ մախատա օլան բարլագ չկվէ իլէ՝ եէնի՞ պիր էսէր նէշր իթմիշ տիր։ Պու էսէրին միտտէբեաթընտա, պիր թագմ միհիմմ հագիգաթլար՝ լաթիֆէ չէքլի ալթընտա օգուտլանարին նազարը միթալէասընտա թագտիմ օլունմըշ տըր։ Մուտաիլէյին պէյանաթը՝ հէ՛մ էյլենճէ, հէ՛մ տէ իսթիֆատէյի մուճիպ օլաճաղընտան, էսէրինին միհիմմ գըսմլարընը պիր դաչ պէնտտէ խիւլասա իսթէճիյիզ։

Ս.

Տիւնեանընն հիչ պիր եէրինտէ գաստն իլէ Ֆրանսա գաստը իչթիղալ օլունմադ։ Հիչ պիր գավմին էֆքարտը տա՝ Ֆրանսըզլար գաստար՝ գաստընն թէէսիրի ալթընտա պուլունմադար։ Ֆրանսըզ՝ չօճուգլըլընտա վալիտէսինին թէէսիր ու թէրպիյէսինէ թագի օլտուդտան սոնրա, էվլենմէսկյէ պէրապէր ղէվճէսինին թէէսիրի ալթընտա կիրէր, վէ եկեր պիր գըզ պապասը օլուրսա՝ քէրիմէսինէ կէօսթէրտիկի իֆրաթ քէռանէ չէֆագաթ քէռաբլըգ սեպէպկյէ՝ իսթիյարլըընտա տա օնըն թէէսիրի ալթընա կիրէր։

Ֆրանսըզլարընն գաստընլարա պու տէրճճէլէրտէ մէճլուպկյէթի՝ «չըվալըրի» ուսուլինի իհտաս իթմիշ տիր։ գավմը մէգքիւրընն հէր գարիֆ օլանը հըմայէ իթմէք խուսուսընտա քի իւլիվվը ճէնապը —քի ֆէվգէլատէ էֆֆիթխարա չայան պիր լէյ տիր— գաստընլարա օլան իհթիրամ վէ մեճլուպկյէթինին միսթահսէն պիր նէթկյճէսի տիր։ Ֆագաթ չուրասընը տա իթիրաֆա մէճպուրընը՝ քի՝ գաստն թէէսիրի՝ Ֆրանսըզ գավմընընն ալսէագընտա՝ նէգաքէթ վէ չէֆագաթը արթըրմասընա մուգապկյ, օնլարը՝ ուֆագ վէ էհէմմիյէթսիզ չէյլերէ պէօյիւք պիր էհէմմիյէթ վերիր, իչէրին տերինինէ վարմայըզ, սաթհի պիր սուրէթտէ թէտգրդ իստէր, վէ —նիհայէթ— եաբանաճը չէյլերտէ՝ բրաթիդ ճիհէթի պուլամայըզ, հէր իչին թէսվիյէսինտէ կիւճլիւք չէքէր պիր գավմ հալինէ կէթիրմիշ տիր։

Գաստն թէէսիրի ալթընտա պուլունարագ օնուն մէրամըյլա իտարէ օլունան պիր գավմ՝ կուտաօ, նէգաքէթ, թէրպիյէ, նիւքթէրտարագլըգ, վէ զէքա նագարընտան բէք եիւքսէք պիր մէրթէպէյէ վասըլ օլուր։ Ֆագաթ՝ հէր եաբաղընը գուվվէթլի պիր սուրէթտէ թէէսիս իտէճէք մէթանէթտէն մահրում պուլունը։ Պէօյէ պիր գավմ՝ բէք պէօյիւք պէսալէթ վէ զէքա էսէրլերի իպարաղ, վէ պէօյիւք խիլեալար թաագիպ իտէպիլիր։ Նասըլ քի՝ գատիմ Եունանլըլար պու հալտէ պուլունմադտա իտիլեր։

Էրքէյին թէէսիրի ալթընտա պուլունան պիր գավմտա իսէ՝ ֆագիլէթ, վէ մանթըգ գուվվէթլի տիր. պէօյէ պիր գավմ՝ էն պէօյիւք թէշէպպիսլերի պաշա չըգարապիլեր. նասըլ քի՝ էսկի Բօմալըլարընն թարիխի պու տէտիկիմիզին սէլիլի տիր։

Գաստընն հիւքմ իթտիկի ճէմիյէթ՝ բարլագ պիր ճէմիյէթ տիր քի՝ օրատա՝ շաշաալը սէօպլէր քէպրէթլէ իչիտիլիր, վէ խէյալաթա բէք վասի պիր մէյտան վէրիլիր։

Էրքէյին հիւքմ էյլէտիկի ճէմիյէթ իսէ՝ գուվվէթլի, սէպաթը, էն միւչքիլ թէշէպպիսատտա պուլունաճագ տէրէճէտէ ճէսարէթլի, վէ պունընա պէրապէր հէր իչինտէ տիգգաթը վէ իհթիյաթը պիր ճէմիյէթ տիր։

Իչթէ՝ պու կիւն Ֆրանսա իլէ Ինկիլթերանընն եէքտիկէրինտէն ֆարգը չու թարիֆ իթտիկիմիզ հալտէ պուլունը յօր. Ֆրանսատա՝ գաստընլարընն, Ինկիլթերատա իսէ՝ էրքէքլէրին նուֆուզը ըիւճհան հալինտէ պուլունմադտա տըր։

* * *

Գաստն իլէ իչթիղալտա, օնըն ահվալինի թէագրգտա պէօյիւք պիր գէվգ հըսս օլունմասընընն սոր սեպէպի՝ գաստընն «թութումադ», «գաբըլմադ պիր մախլուգ օլմասը տըր։ Գաստն ալսէագընտա պիր աղ մէթին պիր ճիհէթ պուլտըրմըզը զանն էյլէտիկիմիզ սըրատա, պիր տէ՝ օ մէթին զանն էյլէտիկիմիզ ճիհէթին հավայի, էլէ ավուճա սրդմադ պիր չէյ օլտուզընը անլարըզ. պունընն իչին՝ քէնտիմիզի՝ տայմա՝ թէտգիգաթա տէվամա մէճպուր կէօրիւրիզ։

Դաստն ճընսընընն՝ քէնտի ախլէագընը թէմամըյլա մէյտանա գօյտուզը կիւն՝ էրքէքլերէ արթըգ պու տէրէճէճէլերտէ ճաղիպէլի կէօրիւնմէյէճէկինէ էմինիմ։ Էկեր գաստընը քէնտի մահրէմիյէթինի (բէկերվ) թէրք իթմէկէ իճալաբ էյլերսէք, քէնտիմիզէ՝ պէլքի՝ օնուն հագգընտաքի բարլագ վէ չարանէ դանաթլարըմըզընն պիրեր պիրեր պերհավա օրմալարը կիպի պիր ֆէլաքէթ հաղըլամըշ օլուրը։

Պիր կիւն՝ պիր զամ՝ օն պէշ սէնէտէն պերու Եվլի պուլունընը հալտէ զէվճէսինին ախլէագընը էլան լայըգյյա անյայամամըշ օլտուզընը պիր տօսթունա պէյան իթմէքտի խոր։ Պու չիքէյէթի իչիտէն՝ ճէվապէն տէտի քի.

—Պունտան տօյայը թէէսուֆ իթմէյինիզ. պէն էվկենելի հէնուզ օն պէշ կիւն օլտուզը հալտէ, զէվճէմին ախլէագընը թէմամըյլա անլատրմ. ֆագաթ պու վուգուֆրմ՝ զէվճէմէ օլան մէճլուպկյէթիմի մահվ իթտի. սիղին ֆալինիզտէ պուլունմադըզը թէրճիհ էյլեր իտիմ. զիրա օ սուրէթլէ զէվճէմին ճաղիպէլերի նազարըմտա պագը գալըր տա՝ պախթիյար օլուր իտիմ։

Գաստընը՝ պէապախթըգ հալինտէ կէօրմէյէն պիր էրքէք՝ օնու թէմամըյլա անլամըշ ատա օլունմամշ։ Զիրա գաստընն ֆէլաքէթէ մուգավէթէ՝ հագիգաթէն հայրէթէֆգա պիր ֆագիլէթ տիր։

Հաթթա գաստընլարընն ֆէլաքէթէ մուվաֆֆագըյէթտէն զկյատէ տա յանտըգլարընը իտտաա իտէպիլիրիմ. զիրա մուվաֆֆագըյէթ (պուրատա գաստընն շախընա մախատա մուվաֆֆագըյէթլերի անլայորը) պազէն օնու սէրխոշ կիպի պիր հալէ կէթիրէրէք քէնտիսինէ բուսուլայը շաշըրթտըրը։ Հալ պու քի, ֆէլաքէթ գարշըընտա գաստն՝ մէթանէթ բէյտա իտէր. վէ պու մէթանէթ՝ օնա նիշանը, զէվճէ, վալիտէ վէ եախսա սըրֆ պիր խայրբէրվեր սրֆաթլարը յա պազէն էն հայրէթամիզ ֆէտատաքէրընը իճրա իթտիրիր։

Պիր էրքէք՝ շախտի մուվաֆֆագըյէթլերի թէզայիտ էյլէտիքճէ՝ ֆամիլեասընա եագլաշը։ Օ մուվաֆֆագըյէթ քէնտիսինի ֆամիլեասը հէյթինէ գարշը մուհապպէթ եսէրլերինի արթըրմադա սեվգ էյլեր։ Նախսէն մուվաֆֆագըյէթլերէ նակլ օլան, (եանի ալէմին տիգգաթընը ճէլպ իտէն) գաստընար միյանընտա՝ ֆամիլեա հայաթընտան ուզաղյանլար քէսիր տիր։ Ֆաստն ախլէագը՝ գօլայլըգա պօզուլը նազիք պիր մաքնայա պէնզէտիկինտէն, պէօյիւք մուվաֆֆագըյէթլերին սարսընթըսը օնա միվազէնէյի զայպ իթտիրիր։

Պիր գաստն զէվճինի ճիատէն սեվմէք իչին օնուն զէքա վէ իգթիտարընընն հայրանը օլմալը տըր։ Զիրա՝ գաստն սեվմէք իչին աչաղյա տօզրու էյրկմէզ։ Պիլաքիս՝ եէթիշէմէտիկինտէն տօյայը, այադլարընն ուճը իզէրինէ պասարագ եիւքսէլմէլի տիր. քէնտի տունընտա պիր զէվճ ալան գաստընն մուհապպէթինէ ինանմայընը. օ մուհապպէթ՝ եիւզտէ տօգսան բէք սաթհի տիր. պիլաքիս քէնտի ֆէվգընտա զէքա վէ իգթիտարա մալիք պիր զէվճ ալան գաստն՝ օնա գալպէն պաղլանընը. զիրա զէվճինին էվաֆընընն հայրանը տըր։

Պանա կէօնիլ պաղլայակիլճէք պիր ճահիլ չիֆթճի գըզընընն զէվճի օլմադըզը՝ ֆօրժ Սան եախսա մատամ տը Սթաէլ կկպ գալէմ սահիպ գաստընլարընն վէ եա մամ. Բօղա Պանհէօր կիպ պիր բէսատէն զէվճի օլմադըզդա թէրճիհ իտէրիմ։ Ֆամիլեա էօմրինտէ պիր ճէպպար օլմադ արզուսը խաթըրընտան պիլէ կէչմէմիշ օլմադյա պէրապէր էմինիմ քի, եկեր զէվճէմ մահիր պիր քէմանքէշ օլա իսէ՝ պախթիյար օլամայաճագ իտիմ. զիրա օնըն նազարընտա քէնտի ֆէվգընտա էխսաֆա մալիք պուլունմադ իչին պէնիմ տէ հիչ տէյլ իսէ մուզիգա մուպկիմի օլմադըզըմ իյճապ իտէր իտի։ Հալ պու քի, օ իգթիտար պէնտէ մէֆգուտ տըր։

* * *

Հայաթըն ֆէլաքէթլերինտէ իլք վավկֆէյի գաստն թաիֆէսի իյֆա իթմիշ օլաճատա ումամ մէգհէպ քիթապարը միհթէֆիգ պուլունը յօրլար։

Ինսան ճընսընընն ճէննէթտէն գօվուրմասընընն սէպէպի գաստն օլմուշ տըր. պու իչտէ էրքէք իլէ երլան իքինճի տերէճէտէ վաղյֆէյէրի իյֆա իտիյօրլար. երլան էհանէթի (խըյանէթլիկի), էրքէք իսէ՝ ալրգըզը (նիկօ) թէճէսսիմ իթտիրմէքտէ տիր։

Պիր էրքէյին՝ ինսան ճընսընընն ճէննէթտէն գօվուրմասը հիքայէսինի Աստուածաշունչտա օգույուպ տա ութանմամասը միմքին տէյիլ տիր։ Էկեր Ադամն եերինտէ պէն պուլունա իտիմ, Եւատան եայէ պիր մուամէլէի լուֆֆքքեարանէ կէօրտիքքտէն սոնրա արթըգ օնը հէր թէհլիքէյէ գարշը օնը միտտաֆէա իթմէքլիկի քէնտիմէ պիր վավկֆէ պիլիր իտիմ։ Պիր մահքէմէ հուզուրընտա եան սէօյլէմէյի պիլէ գապու իտէր իտիմ. զիրա իլիվվի ճէնապ վէ էրքէքլիք շանը պունը իսթիլզամ էյլեր։

Հալպու քի՝ Ադամ քէնտիսինէ պիր սիվալ էյրատա օլընը օլունմադ գապահաթը եանընն իւգերինէ ալթարագ, իչին իչինտէն չըգմադ իսթէմիշ տիր։

Պիր կիւն Ինկիլթերա մահքէմէյէրինտէն պիրի հուզուրընտա զէվճինէ սատագաթսըզըգլա իթհամ օլընան պիր գաստընն մուհաքէմէսի ֆճրա օլընմագտա իտի։ Էվլի գաստընն ահվալինէ վուգուֆը օլտուզը պէյանընյա ճէլպ օլընան պիր չահիտ՝ գաստընա իսնատ օլընան ահվալի թէմամըյլա ինքեար էյլէմէքտէ իտի. բէհս մուամիլէյհէ սիվալ իթտի քի,

—Պէլքի սիզ պիր գաստընը հըմայէ իթմէք իչիւն եան սօյլէմէքտէն տէ չէքինմէզսինիզ։

Շահիտ պիրա թէէսատիւա,

—Տօզրուսընը իսթէրսէնիզ չէքինմէմ, էֆֆենտիմ։— տէյի ճէվապ վէրտի։

Պունընն իւզերինէ, հաքիմ.— Պէն տէ— տէյի իլավէ էյլէտիկինտէն, թէքմիլ հուզզար մուամիլէյհի չիատէթլէ ալգըչատը։

Իչթէ Ադամընն պու սուրէթլէ հաբէքէթ իթմէսի լազմ կէլիր իտի։ Օնըն վէրտիկի ճէվապ՝ էրքէք ճընսը իչիւն պէօյիւք պիր այրպ տըր։

Պուտհա մէգհէպինին ինսան ճընսընընն ճէննէթտէն թարտ օլունմասընընն հիքայէսի հագգընտաքի թաֆսիլաթը հէր հալտէ էրքէք ճընսը իչիւն Մուսէվի վէ Խրիսթիյան մէգհէպլերինտէքի թաֆսիլաթտան տահա չէրէֆլի տիր։

Մէգքիւր մէգհէպտէ տէ՝ էրքէք՝ հարամ օլան մէյվէյի գաստընն թէչվիգի իլէ եէմիշ տիր։ Ֆագաթ պու գապահաթընն մէյտանա չըգմասը իւզերինէ, եայը ֆէտա իթմէք կիպի խէճալէթի մուճիպ պիր զաաֆ կէօսթէրմէզ։ Ճէնապը Հագգա «Պանա ակվ իտինիզ, պէնիմ գապահաթըմ եօգ տըր, սեպեպ եա օլտու» տէմէզ։ Պիլաքիս, եալընը գապահաթը քէնտիսի օլտուզընը, վէ պինանէնալէյհ, էկեր պիր ճէզա լազըմ կէլիյօրսա, օ ճէզանընն եալընը քէնտիսինէ թէրթիպ իտիլմէսի իյճապ էյլէտիկինի պէյան իտէր։ (Պուտհա մէգհէպինտէքի Ադամ՝ էրքէք վասֆընա չայան ալիճէնապ պիր ինսան տըր։ Պիզիմ մէգհէպիմիզդէքի Ադամա իսէ՝ — օ Ադամա քի գապահաթընն զէվգի հէնուզ տիմաղընտա իքէն, ճէզայը եալընը ըէֆիֆգասը կէօրմէսինի իսթէմիշ տիր— նէ՞ նամ վէրմէք լազըմ կէլտիկինի արթըգ սիզ թային իտինիզ։)

Հէր նէ հալ իսէ՝ Պուտհա մէգհէպինտէ՝ եա տա Ադամընն ֆէտաքեարըզընը գապալ իթմէզ։ Հէմանն սէօզէ գարըշարագ՝ ասըլ գապահաթը քէնտիսի օլտըզընը սէօյլեր. էրքէք վէ գաստն եէքտիկէրինի միտտաֆասյա, եէքտիկէրինի գապահաթըզ կէօսթէրմէկկէ օզրաշըրլար։ Նիհայէթ պէրապէրճէ ճէնապը Հագգընն այագլարընա գարանարագ, եկեր քէնտիլերինէ աֆվ իթմէյէճէք իսէ՝ ճէզայա հաղը օլտուգլարընը, ֆագաթ քէնտիլերինի եէքտիկէրինտէն այրըմասընը ըէճա իտէրլեր։ Օնլարընն եէքտիկէրինէ գարշը իպրագ իթտիքլերի մուհապպէթ վէ ֆէտա քեարըգտան ֆէվգէլատէ մահզուզ օլան ճէնապը Հագգ՝ թալէպպէրինի գապալ իտէրէք, իքսինի պիրտէն սիրկիւն իտէր։ Ադամ վէ Եա՝ էլ էլէ վերերէք ճէնէթտէն չըգարլար։ Իչթէ տունա եարատըլըզը զէման վուգու պուլան իլք ազգ ըօմանը —Պուտհա մէգհէպի իթիգատընճա— պէօյէ վուգու պուլմուշ տըր. վէ պու սուրէթ՝ էլպէթթէ տահա տիճէնապանէ վէ տահա չարանէ տիր։

Օ զէմանտան պէրի՝ տիւնեա իչէրինտէ՝ գաստընն թէէսիրի տէվամ իթմիշ տիր։ Էսկի Եունան թարիխինտէն Տրովադա մուհարեպէսինէ պիր գաստն սեպեպ օլմուշ տըր։ Դաւիթ մարգարէյի կիւնահա սէվգ իտէն՝ պիր գաստն իտի։ Սողոմոնընն ֆէլաքէթի գաստընլար եիւզիւնտէն տիր. Ֆրանսատա Սէն-Ղարթէլէմի գըրկընընը պիր գաստն թէչվիգ իթմիշ տիր. վէ 1871 մուհարեպէսինտէ տէ իմբէրաթօրիցա էօժէնինին նէ՞ գաստար նուֆուզը կէօրիւտիկի ա-չի՞քեար տըր։

Տիկեր թարաֆտան Օն Պէշինճի սորտա պիր քէօյիւ գըզընընն ժան ա՞Արգն Ֆրանսայը գուրթարարզընը պիլիյօրը։

Տիւնեանընն հիչ պիր թարաֆընտա գաստն նուֆուզը Ֆրանսա գաստար գուվվէթլի օլմամշ տըր։

Մէչհուր Ֆրանսըզ հուգուգչինասը Տիւբէն հէր իչտէ գաստն բարմաղը արար, «չէրչէ լա ֆամ» (գաստընը արայընը) տէյի հայդըրը իտի։

Ինկիլիզկեր իլէ Ամերիգալըլար իսէ՝ գաստընն նուֆուզընա պու տէրէճէճէ էհէմմիյէթ վէրմէզլեր. օնլարընն նազարընտա ճինայէթլէրին վէ ֆէնալըգարընն սեպեպի իչքիլեր, եանի վիսքի, չարապ, պիրա տըր։

Պու պէյանաթլարընտա միսալագա օլտուզընը ինքեար խէմէմ։ Օ մէմալիքտէ տէ գաստն նուֆուզը միհիմմ նէթիյճէլերէ հասըլ իտէր. ֆագաթ հէր հալտէ Լաթին մէմալիքի գաստար տէյիլ տիր։

Դ. Ս.

ՇԱՄԱԽԻ ԶԷԼԶԷԼԷՍԻ

«Սուրհանդակ»տա օգտնմուշ տըր.

Շամախիտ տէհշէթլի պիր զէլզելէ վուգու պուլուպ, 4000տէն գիյատէ էվլերին խարապ վէ 2000էն գիյատէ քէսանընն տա թէլեֆ օլտուզընը, վէ տահա քիւրիյէթլի խասարաթը մատտիյէյի մուճիպ օլտուզընը եաղմշ իտի։ Բաթիրիգխանտէ իսէ թէլեկրաֆ ատէնթէլերինէ վիրուտա իտէն թէլեկրաֆլարտան մատտա Ցերսատէթտէ մուգիմ պաղը էրմէնի վէ Իրանը թիճճարընա տախի վիրուտա իտէն թէլեկրաֆլարտա «պէօյիւք զէլզելէ, ճանրընը գուրթարապիտի.» քէլիմէլեր միտտերիճ պուլունը յօր քի, պու գրսա իպարէտէն տախի անլայըտրընա կէօրէ, ճանրարընը հէր նէ գաստար գուրթարապիտիչեր իսէ տէ, պէօյիւք խասարաթը մատտիյէյ տիւչար օլմաչար վէ եախսա եալընը քէնտի ճանրարընը գուրթարապիտիչեր տիր։

Շամախիտ վուգու պուլան պու զէլզելէ՝ օրատա իլք տէֆա հըսս օլունմշ պիր չէյ տէյիլ տիր։ Պունտան 10 սէնէ էվվել տէ Շամախիտ ազ վէ չօգ չիտտէթլի սարսընթըլար հըսս օլունմըշ, վէ 1875տէ վուգու պուլան զէլզելէ բէք չօգ թախրիպաթ վէ խասարաթ իյդա իթմիշ տիր։ Օնտան էվվել 1863տէ վէ անտէն 10-15 սէնէ մուգատտէմ տէ օ թարաֆլարտա զէլզելէլեր վուգու պուլմուշ տըր։ Շամախի սէքէնէսի՝ պէօյէ նակկէհանի զէլզելէլերէ պաղըզգ օլմադյա պէրապէր, պու տէֆքի զէլզելէ բէք զկյատէ տէհշէթլի մուճիպ օլմուշ, զիրա պիլթիւն չէհրի պիթիւսթ իթմիշ տիր։ Զաթէն Գաֆգաս տաղլարընն էքսէր գըսմլարընտա վօլգանյար (հրաբուղխ) պուլունտըզը մաքիւմ տիր։ Ճէնուպը ղարպի թարաֆլարընտա՝ պուլունըզ 2000, վէ 4000 մէթրօ իրթիֆալարընտա պուլունան պաղը տաղլար եանար հալինտէ պուլունը յօրլար։ Ճէնուպ թարաֆլարընտա պուլունան եիւքսէք եայլաբատա տախի աթէշ ֆըշգրբան կէօրէր պուլունմադտա տըր։ Խիւլասա՝ օ թարաֆլարտաքի արադի ալթընտան՝ արասընա խաֆիֆ վէ չէտիտ սարսընթըլար հըսս օլունը քի, քիչլի խասարաթը վէ թէէֆթանը մուճիպ օլմուշ տըր։

Շամախի գատիմտէ զէլզելէյէն բէք չօգ խասարաթ կէօրմիշ պիր չէհր տիր։ Պունտան 100 սէնէ էվվել՝ պու չէհրը գատիմ՝ Բուլարը ելինէ կէչմէգտէն, օրատա պիր Իրան խանլըզը մէվճուտ օլուպ, Ազուան Կաթողիկոսըզընն պաչրճա մէրքէզի պուրատա իտի։ Պու սէպէպտէն նաչի

ՍԱՐԸ ԷԼՊԻՍԷԼԻԼԷՐ

—Էվվէլա, հէմշիրէճիկիմ, հայաթըմ հիչ քիմսէյէ պաղը տէյիլ տիր... Տիւնեա ալէմ կկպ պէնիմ տէ կէնճլիք խաթալարըմ օլմուշ տըր. լաքին գալպիմ՝ մազիտէն հիչ պիր վագթ պու կիւնքի կիւն գաստար սէրպէսթ օլմամըշ տըր. վէ չիմտի հէր քիմ պէնի սէվէր իսէ անընն իչիւն գալպիմ չէֆագաթ վէ մուհապպէթլէ մէչհուն տըր։

Պունը տիյէրէք Կրէկօրի երինէ թաթը պիր պագըչա Օլկայա պագտը։

Պատէհու էլինի մէզպուրէնին կիւզել պուզելիկաչլարընընն արասընա կէչիրերէք քէմալը սիւքիւնէթլէ տէվամ իտուպ տէտի քի,

—Եկեր մուճիպը նէֆրէթ մէֆսէտէթլէր իճրասընա թէսատտի օլունմըշ իսէ, պէն պունա ասլա տախիլ պուլունմատընըմտան, սէն նէ՞ հագգ իլէ պէնի պու չէյէ մէսուլ թութմագ իսթէյօրսըն... Վէ հաթթա, թէրթիպաթը մէֆսէտէթքեարանէի մէզքիրէնին տահա զիյատէ պէնիմ ալէյիմտէ օլմատընընը քիմ իսպաթ իսէ-պիլիր։

Օլկա՝ պիր մահզուզիյէթը ազիմէ իլէ.—Ա՛հ, պէն նէ՞ տիյօր իտիմ։ Լաքին պէն սիզէ նէ՞ տիյօր իտիմ...—տէտի վէ գուրուլարագ էնիլթէսինէ վէ սէվկիւլիւ հէմշիրէսինէ պագտը։

Օլկա աչրգտան ալընը կիւզել տայրսընն թարաֆընը իլթիզամ իթտիկինտէն, պու հալ բրէնսէսին գալպինի տէչհեթլի պիր սուրէթտէ ճէրիհատտար իթտի։

Պէօյէ սէօյլէյէն՝ հագիգաթէն քէնտի գընը մը իտի...

Կրէկօրի՝ տէվամ իտէրէք.—Շիմտի պունլարը հէր պրագալը։ Մազիմիզի միւթէգապիլէն ունութալը, Մարի... Պունընն լիւզումընը պու կիւնքի կիւն սէն տէ պէնիմ կիպի անլամագտա օլմալըսըն, տէյի՞լ մի...

Բրէնսէս թիթրէտի վէ ճէվապ վէրմէտի։

Կրէկօրի՝ տէվամ իտէրէք.—Հէմշիրէճիկիմ Մարի, պէն շիմտի իչլերէ պիւսպիւթիւն պաչգա պիր նազարլա պագըյօրըմ... Պէն տավա իթմէմ, թալէպտէ քի՝ գատիմ Եունանլըլար պու հալտէ պուլունմադտա իտիլեր։

Էրքէքլին թէէսիրի ալթընտա պուլունան պիր գավմտա իսէ՝ ֆագիլէթ, վէ մանթըգ գուվվէթլի տիր. պէօյէ պիր գավմ՝ էն պէօյիւք թէշէպպիսլերի պաշա չըգարապիլեր. նասըլ քի՝ էսկի Բօմալըլարընն թարիխի պու տէտիկիմիզին սէլիլի տիր։

Գաստընն հիւքմ իթտիկի ճէմիյէթ՝ բարլագ պիր ճէմիյէթ տիր քի՝ օրատա՝ շաշաալը սէօպլէր քէպրէթլէ իչիտիլիր, վէ խէյալաթա բէք վասի պիր մէյտան վէրիլիր։

Էրքէքլին հիւքմ էյլէտիկի ճէմիյէթ իսէ՝ գուվվէթլի, սէպաթը, էն միւչքիլ թէշէպպիսատտա պուլունաճագ տէրէճէտէ ճէսարէթլի, վէ պունընա պէրապէր հէր իչինտէ տիգգաթը վէ իհթիյաթը պիր ճէմիյէթ տիր։

Իչթէ՝ պու կիւն Ֆրանսա իլէ Ինկիլթերանընն եէքտիկէրինտէն ֆարգը չու թարիֆ իթտիկիմիզ հալտէ պուլունը յօր. Ֆրանսատա՝ գաստընլարընն, Ինկիլթերատա իսէ՝ էրքէքլէրին նուֆուզը ըիւճհան հալինտէ պուլունմադտա տըր։

* * *

Գաստն իլէ իչթիղալտա, օնըն ահվալինի թէագրգտա պէօյիւք պիր գավմ հըսս օլունմասընընն սոր սեպէպի՝ գաստընն «թութումադ», «գաբըլմադ պիր մախլուգ օլմասը տըր։ Գաստն ալսէագընտա պիր աղ մէթին պիր ճիհէթ պուլտըրմըզը զանն էյլէտիկիմիզ սըրատա, պիր տէ՝ օ մէթին զանն էյլէտիկիմիզ ճիհէթին հավայի, էլէ ավուճա սրդմադ պիր չէյ օլտուզընը անլարըզ. պունընն իչիւն՝ քէնտիմիզի՝ տայմա՝ թէտգիգաթա տէվամա մէճպուր կէօրիւրիզ։

Դաստն ճընսընընն՝ քէնտի ախլէագընը թէմամըյլա մէյտանա գօյտուզը կիւն՝ էրքէքլերէ արթըգ պու տէրէճէճէլերտէ ճաղիպէլի կէօրիւնմէյէճէկինէ էմինիմ։ Էկեր գաստընը քէնտի մահրէմիյէթինի (բէկերվ) թէրք իթմէկէ իճալաբ էյլերսէք, քէնտիմիզէ՝ պէլքի՝ օնուն հագգընտաքի բարլագ վէ չարանէ դանաթլարըմըզընն պիրեր պիրեր պերհավա օրմալարը կիպի պիր ֆէլաքէթ հաղըլամըշ օլուրը։

Պիր կիւն՝ պիր զամ՝ օն պէշ սէնէտէն պերու Եվլի պուլունընը հալտէ զէվճէսինին ախլէագընը էլան լայըգյյա անյայամամըշ օլտուզընը պիր տօսթունա պէյան իթմէքտի խոր։ Պու չիքէյէթի իչիտէն՝ ճէվապէն տէտի քի.

—Պունտան տօյայը թէէսուֆ իթմէյինիզ. պէն էվկենելի հէնուզ օն պէշ կիւն օլտուզը հալտէ, զէվճէմին ախլէագընը թէմամըյլա անլատրմ. ֆագաթ պու վուգուֆրմ՝ զէվճէմէ օլան մէճլուպկյէթիմի մահվ իթտի. սիղին ֆալինիզտէ պուլունմադըզը թէրճիհ էյլեր իտիմ. զիրա օ սուրէթլէ զէվճէմին ճաղիպէլերի նազարըմտա պագը գալըր տա՝ պախթիյար օլուր իտիմ։

* * *

Հայաթըն ֆէլաքէթլերինտէ իլք վավկֆէյի գաստն թաիֆէսի իյֆա իթմիշ օլաճատա ումամ մէգհէպ քիթապարը պէյանատա ումամ մէգհէպ քիթապարը միհթէֆիգ պուլունը յօրլար։

Ինսան ճընսընընն ճէննէթտէն գօվուրմասընընն սէպէպի գաստն օլմուշ տըր. պու իչտէ էրքէք իլէ երլան իքինճի տերէճէտէ վաղյֆէյէրի իյֆա իտիյօրլար. երլան էհանէթի (խըյանէթլիկի), էրքէք իսէ՝ ալրգըզը (նիկօ) թէճէսսիմ իթտիրմէքտէ տիր։

Պիր էրքէյին՝ ինսան ճընսընընն ճէննէթտէն գօվուրմասը հիքայէսինի Աստուածաշունչտա օգույուպ տա ութանմամասը միմքին տէյիլ տիր։ Էկեր Ադամն եերինտէ պէն պուլունա իտիմ, Եւատան եայէ պիր մուամէլէի լուֆֆքքեարանէ կէօրտիքքտէն սոնրա արթըգ օնը հէր թէհլիքէյէ գարշը օնը միտտաֆէա իթմէքլիկի քէնտիմէ պիր վավկֆէ պիլիր իտիմ։ Պիր մահքէմէ հուզուրընտա եան սէօյլէմէյի պիլէ գապու իտէր իտիմ. զիրա իլիվվի ճէնապ վէ էրքէքլիք շանը պունը իսթիլզամ էյլեր։

Հալպու քի՝ Ադամ քէնտիսինէ պիր սիվալ էյրատա օլընը օլունմադ գապահաթը եանընն իւգերինէ ալթարագ, իչին իչինտէն չըգմադ իսթէմիշ տիր։

Պիր կիւն Ինկիլթերա մահքէմէյէրինտէն պիրի հուզուրընտա զէվճինէ սատագաթսըզըգլա իթհամ օլընան պիր գաստընն մուհաքէմէսի ֆճրա օլընմագտա իտի։ Էվլի գաստընն ահվալինէ վուգուֆը օլտուզը պէյանընյա ճէլպ օլընան պիր չահիտ՝ գաստընա իսնատ օլընան ահվալի թէմամըյլա ինքեար էյլէմէքտէ իտի. բէհս մուամիլէյհէ սիվալ իթտի քի,

—Պէլքի սիզ պիր գաստընը հըմայէ իթմէք իչիւն եան սօյլէմէքտէն տէ չէքինմէզսինիզ։

Շահիտ պիրա թէէսատիւա,

—Տօզրուսընը իսթէրսէնիզ չէքինմէմ, էֆֆենտիմ։— տէյի ճէվապ վէրտի։

Պունընն իւզերինէ, հաքիմ.— Պէն տէ— տէյի իլավէ էյլէտիկինտէն, թէքմիլ հուզզար մուամիլէյհի չիատէթլէ ալգըչատը։

Իչթէ Ադամընն պու սուրէթլէ հաբէքէթ իթմէսի լազմ կէլիր իտի։ Օնըն վէրտիկի ճէվապ՝ էրքէք ճընսը իչիւն պէօյիւք պիր այրպ տըր։

Պուտհա մէգհէպինին ինսան ճընսընընն ճէննէթտէն թարտ օլունմասընընն հիքայէսի հագգընտաքի թաֆսիլաթը հէր հալտէ էրքէք ճընսը իչիւն Մուսէվի վէ Խրիսթիյան մէգհէպլերինտէքի թաֆսիլաթտան տահա չէրէֆլի տիր։

Մէգքիւր մէգհէպտէ տէ՝ էրքէք՝ հարամ օլան մէյվէյի գաստընն թէչվիգի իլէ եէմիշ տիր։ Ֆագաթ պու գապահաթընն մէյտանա չըգմասը իւզերինէ, եայը ֆէտա իթմէք կիպի խէճալէթի մուճիպ պիր զաաֆ կէօսթէրմէզ։ Ճէնապը Հագգա «Պանա ակվ իտինիզ, պէնիմ գապահաթըմ եօգ տըր, սեպեպ եա օլտու» տէմէզ։ Պիլաքիս, եալընը գապահաթը քէնտիսի օլտուզընը, վէ պինանէնալէյհ, էկեր պիր ճէզա լազըմ կէլիյօրսա, օ ճէզանընն եալընը քէնտիսինէ թէրթիպ իտիլմէսի թէրթիպ իտիլմէսի իյճապ էյլէտիկինի պէյան իտէր։ (Պուտհա մէգհէպինտէքի Ադամ՝ էրքէք վասֆընա չայան ալիճէնապ պիր ինսան տըր։ Պիզիմ մէգհէպիմիզդէքի Ադամա իսէ՝ — օ Ադամա քի գապահաթընն զէվգի հէնուզ տիմաղընտա իքէն, ճէզայը եալընը ըէֆիֆգասը կէօրմէսինի իսթէմիշ տիր— նէ՞ նամ վէրմէք լազըմ կէլտիկինի արթըգ սիզ թային իտինիզ։)

Հէր նէ հալ իսէ՝ Պուտհա մէգհէպինտէ՝ եա տա Ադամընն ֆէտաքեարըզընը գապալ իթմէզ։ Հէմանն սէօզէ գարըշարագ՝ ասըլ գապահաթը քէնտիսի օլտըզընը սէօյլեր. էրքէք վէ գաստն եէքտիկէրինի միտտաֆասյա, եէքտիկէրինի գապահաթըզ կէօսթէրմէկկէ օզրաշըրլար։ Նիհայէթ պէրապէրճէ ճէնապը Հագգընն այագլարընա գարանարագ, եկեր քէնտիլերինէ աֆվ իթմէյէճէք իսէ՝ ճէզայա հաղը օլտուգլարընը, ֆագաթ քէնտիլերինի եէքտիկէրինտէն այրըմասընը ըէճա իտէրլեր։ Օնլարընն եէքտիկէրինէ գարշը իպրագ իթտիքլերի մուհապպէթ վէ ֆէտա քեարըգտան ֆէվգէլատէ մահզուզ օլան ճէնապը Հագգ՝ թալէպպէրինի գապալ իտէրէք, իքսինի պիրտէն սիրկիւն իտէր։ Ադամ վէ Եա՝ էլ էլէ վերերէք ճէննէթտէն չըգարլար։ Իչթէ տունա եարատըլըզը զէման վուգու պուլան իլք ազգ ըօմանը —Պուտհա մէգհէպի իթիգատընճա— պէօյէ վուգու պուլմուշ տըր. վէ պու սուրէթ՝ էլպէթթէ տահա տիճէնապանէ վէ տահա չարանէ տիր։

Օ զէմանտան պէրի՝ տիւնեա իչէրինտէ՝ գաստըն

Ռուսիա Երմէնիէրինին 6 առաջնորդաբգլարբնան պիրի պուրսաը օլմուշ տբր։ Զիրա Շամախիտէ անճագ 5-6000 Երմէնի պուլընըպ, օլ մընդատար տա Գաֆգասիանընը էն գատիմ էհալիսինտէն օլան Լէզկիէր, Թաթարլար, վէ Անէմիէր պուլընմագտա տբր։ Պունընկա պէրապէր, Շամախիտէ Երմէնիէրին պէօյիւք վէ կիւզել քիլիսէսի վէ վանքը վար տբր վէ Երմէնի Թիւճճարլար տա իրէք վէ խալը մէնտուճաթ ֆապրիգալարընա մալիք տիրէր։

Պագու կագ գոյուլարը սահիպլէրինին մուհիմմ պիր գրսմը Շամախիի օրուպ, պունլարըն գայյուր տատմար օլտուգլարը Թագտիր օլունմըշ տբր։ Պունտան չօգ սէնէլէր էվվել էճնէպիէր Շամախիյէ կիտիպ կէլտիքլերինտէ եալընրդ Թիճարէթ էշկիլ մէշդուլ տէյիր։ բուհանի իշլէրէ տէ մէշդուլ պուլընմըյար տբր, եանի Ռուսիա Երմէնիէրինտէ Բրօթէսթանդրգ էվվէլա Շամախիտէն պաշամըշ տբր։

* * *

Շամախի՝ Պագունընն 110 քիլոմէթրօ դարալընտա պիր շէհր տիր։ Նուֆուսը 24500 տիր։ Շամախի դաչէթ էսկի պիր շէհր տիր. չունքի Պաղդատընը քիթապընտա Սանխիյա տէյու ղիքը օլընմըշ, վէ գատիմտէն պէրու գէվգէլէսի մէշհուր պուլընմըշ տբր։ 1734տէ շէհր խարապ օլմուշ օլտուգընտան, Կուր նէհրինին գօլու օլան Ագսու ըրմաղը քէնարընտա վէ ի.քի շէհրին շրմալը զարպիսինտէ տիկէր պիր շէհր պինա իտիլմիշ, վէ պունա եէնի Շամախի նամը վերիլմիշ տիր։ Պիլախէրէ էսկի Շամախի տախի էհէմմիյէթը սապրգասընը գաղանմըշ տբր։ 1843տէ շէհրին սէ.քէնէսի 18000 իտի. հալ պու.քի, օ թարիխտէն 20 սէնէ էվվել նուֆուսը բէք զիյատէ ազալմըշ իտի։

Շամախի գաղասընին 133,425 նուֆուսը վար տբր։ Շամախի շէհրինտէ իրէք, սապոն ֆապրիգալարը, իչ եաղը քարխանէլէրի, տէպպաղխանէլէր, պօյախանէլէր վար տբր։ Եէնի Շամախինին սույը վէ հավասը ֆէնա տբր։ Էսկի Շամախինին սույը վէ հավասը պիկնիսպէ տահա էյի տիր։ Էհալիսինին 3000 խանէսի Սինին, 2000 խանէսի Շիի, 1000 խանէսի տախի Երմէնի վէ Եահուտի տիր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Ատանա վիլայէթի տէֆթէրտարլըղընա՝ Պաղտատ սրաղիի Սէնիյէ միֆթիյի սատ. Ահմէտ Եավէր էֆէնտի,

Շէհր Էմանէթը ճէլիլէսի մէճլիսի ազալընընա՝ Հավզա գաղասը գայմագամը Պէյտ Նուրի պէյ թային,

Բիւրդէրին թէլէկրաֆ միսիրի իզզ. Իպրահիմ Հագգը էֆ.յէ բիւթպէի սանիյէ սընըֆը սանսիսի իլէ կիւմիւշ Լիյագաթ միտալեասը թէվճիհ վէ ինան զուրրումը տբր։

ԳԱՐԱՐՆԱՄԷ

Տէրսաատէթ ճինայէթի Մահքէմէսինտէն.

Էրզրումը ֆէսատտան օլտուգլարը իտտասընտան տօլայը ճինայէթիլէ իթհամ իտիլէն Ս.յտրն վիլայէթի ուսմուրը էճնէպէյէ միւտիրի ֆիրարի Ասատ իւլ Հաճիմ Մէհմուտ տէրտէսթ օլունամամըշ օլտուղընտան, թարիխտէն իթիպարէն ճանիպը բիյասէթտէն քէնտիսինէ միւճէտտէտէն 10 կիւն մէօհլէթ վերիլմիշ տիր։ Թային օլունան մէօհլէթ զարֆընտա կէլմէտիքլերի հալտէ գանունա իթտաթ իթմէմիշ նազարը յա պագըրարագ հուգուգը մէտէնիյէտէն իսգաթ գըրընճագլարը, վէ մուհաքէմէի ըզյապիյէլերի էնտասընտա էմվալի հաճզ ալթընա ալընճաղը, վէ պու սըրատա պիր կէօնա իտտասյա հագգը օրմայաճաղը կիպի, մուամէլէի հաճզիյէ հագգընտա տախի միւտտահի ումումիլիկէ թէպլիղաթը միւգթազիյէ իճրա իտիլիկի ճիհէթլէ, Ուսուլը Մուհաքէմաթը ձէզաիյէ գանունընին 371նճի վէ 372նճի մատտէլերի ահքամընա թէվֆիգէն իշպու գարարնամէ պիթթանզիմ իլան օլունը։

—Էրզրումը ֆէսատտան օլտուղը իտտասընտան տօլայը ճինայէթիլէ իթհամ իտիլէն Ս.յտրն վիլայէթի ումուրը էճնէպէյէ միւտիրի ֆիրարի Ասատ իւլ Հաճիմ Մէհմուտ տէրտէսթ օլունամամըշ օլտուղընտան, թարիխտէն իթիպարէն ճանիպը բիյասէթտէն քէնտիսինէ միւճէտտէտէն 10 կիւն մէօհլէթ վերիլմիշտիր։ Թային օլունան մէօհլէթ զարֆընտա կէլմէտիքլի հալտէ գանունա իթտաթ իթմէմիշ նազարը յա պագըրարագ հուգուգը մէտէնիյէտէն իսգաթ գըրընճագլարը, վէ մուհաքէմէի ըզյապիյէսի էսնատէ էմվալի հաճզ ալթընա ալընճաղը, վէ պու սըրատա պիր կէօնա իտտասյա հագգը օրմայաճաղը կիպի, մուամէլէի հաճզիյէ հագգընտա տախի միւտտահի ումումիլիկէ թէպլիղաթը միւգթազիյէ իճրա իտիլիկի ճիհէթլէ, Ուսուլը Մուհաքէմաթը ձէզաիյէ գանունընին 371նճի վէ 372նճի մատտէլերինէ թէվֆիգէն իշպու գարարնամէ պիթթանզիմ իլան օլունը։

ԱԽՋ ՈՒ ԿԻՐԻՖԹ ԷՄՐԻ

Տէրսաատէթ Իսթէնճէ միւտտահի ումումիլիկինէն.

Էրզրումը ֆէսատտան օլտուղը իտտասըյլա մանունալէյհ օլան Միլաս գազասը պիտայէթ մահքէմէսի իքինճի քէթիպլը սապրգը Իպրահիմ Էհէմմին ճէմիյէթը ֆէսատիյէ թէշքիլի վէ հէղէյանամամ նէշրի սուրէթլերիյլէ հարաքեաթը խահնանէ վէ մէֆսէսէթ քեարանէյէ ճիւրաթ իթտիկի՝ տէպիլը մէվճուտէ իլէ անլաշրըմասընա պինանէն, Ուսուլը Մուհաքէմաթը ձէզաիյէ գանունընն մէվատտը մախսուսէսի ահքամընա թէվֆիգէն ձինայէթ Մահքէմէսինտէ մուհաքէմէսի իճրա գըրընմադ իւզրէ Դանունը ձէզանրն 38նճի մատտէսի մուճիպինճէ ճինայէթլէ իթհամընա գարար վերիլտիկինտէն, միւթթէհիմը մէրգումընն հէր նէրէտէ կէօրիւլիր իսէ թութուլուպ մահքէմէի մէզքիւրէ թէվգիֆխանէսինէ թէպլիմի լաղըմ կէյճէկի՝ պիլճիւմլէ զապրթաի ատլիյէ մէմուրլարընն մալիմի օրմագ իւզրէ՝ իշպուախզ ու կիրիֆթ էմրի՝ Տէրսաատէթ հէյեթը իթհամկէսինատէն պիթթանզիմ իթա գըրընը։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ԹԷՐԶԵԱՆ ԵՐԿՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ց Ա. Տ Ա. Ն Ա

Շնորհիւ թոյլտուութեան Օգոստոս փառ Կայսեր մերոյ Սուլթան Ապտուլ Համիտ Բ. Խանի չատ տարիներէ ի վեր Փոքր Ասիան ալ սկսած է ճանչնալ ուսմանց յարգն, գիտութեանց արժէքը եւ դպրոցական կրթութեան անհրաժեշտ կարեւորութիւնը։ Այս լուսատու գաղափարին արդիւնքն է որ այսօր հիմնուելու վրայ են օր քան զօր բազմաթիւ կանոնաւոր դպրոցներ, օրինաւոր վարժարաններ եւ համալսարաններ՝ յամենայնի ըստ նմանութեան Եւրոպացւոց յօրինակարգին (սիսթէմ)։

Արդի ժողովուրդները լաւ ըմբռնած ու համոզուած են թէ՝ ազգի մը առաջին փառքն ու պայծառութիւնը իւր հիմնած վարժարանքն են, այնու զի անդ ուսեալ եւ կրթեալ մանկանն են՝ որք յապագային ազգերուն պատիւ կրնան հանդիսանալ։ Զեմ վարանիր հաստատելու թէ այս հոգւով տոգորուած այդքան մեծամեծ հարուստներ հիմնած են այդ սքանչելի վարժարաններն եւ թաղային դպրոցներն՝ որք ոչ սակաւ օգտաւէտ անձեր հասուցած են Հայ հասարակութեանս։ Այս բարերար անձերէ մին եղած է նաեւ տեղւոյս Հայ Հռոմէականաց Արհ. Առաջնորդն Պօղոս եպիսկ. Թէրզեան, որ միեւնոյն հոգւով տոգորուած՝ նուիրելով իւր ջանքն ուինչքը եւ չվախնալով աշխատութիւններէ, յաղթելով բոլոր դժուարութեանց, հիմնած է ասա 1897 թուականին յօգուտ Ասանայի ուսանողաց հոյակապ վարժարան մը, որ այցելողաց զարմանքն կը գրաւէ թէ՝ չէնքի եւ թէ եւս աւելի նորին մէջ աւանդուած բարձր գիտութեանց եւ գեղարուեստից մասին, եւ ստուգիւ Արհ. Պօղոս Գերապայծառին առաջնորդութեամբ Մեծ. Կոմիտաս էֆ. Ոսկեանին խորին եւ փորձառու հանճարով պատրաստուած ծրագրին հետեւելով, մեր աշակերտք այժմ 4 տարուան միջոցին մէջ հսկայ քայլ մը բրած են, անանկ որ մեր երեսնի տղէս եւ անկիրթ պատանիք եւ մանկտին այսօր կրնան պարծենալով մը ամենայն գիտութեանց եւ գեղարուեստից վրայ գոհացուցիչ ծանօթութիւններ տալ։

Թէպէտեւ անցեալ տարի վարժարանս անկման վիճակի մը մէջ կը գտնուէր՝ տնօրէնին (Դամպրը Տօգթ. Թորոս Յովակիմեան) կարող եւ տոկուն անձ մը չըլլալուն պատճառաւ, բայց մեր քաջ եւ արթուն Հովիւն չուտ ասոր առաջքը առաւ, եւ այս տարի վարժարանս յառաջդիմութեան եւ ազդիս պայծառութեան համար Պօլսէն տնօրէնութեան բարձր պաշտօնով տեղս բերել տուաւ Հէքիմեան Մկրտիչ էֆ.ն։ Մեծապատիւ Հէքիմեան էֆ.ն Պոլսեցւոց կարի ծանօթ եւ ամէնէն սիրուած անձ մ՝է։ Մկրտիչ էֆ. Վենեկոյ Ռափայէլեան վարժարանին մէջ առած է իւր ուսումը, ուր համայն ուսանողաց մէջ միշտ առաջինն հանդիսանալով, փառաւոր վկայագրով մը վերադարձած է ի Պոլիս, ուսկից միւս անգամ մեկնած է դէպի Գաղղիա, եւ 2 տարի Բարիզի Իրաւաբանական դպրոցին մէջ (էքոլ տը Տրոուա) ուսանոց պարապելով, եւ հոն ալ իւր ուշիմ կարողութիւնը ցուցուցնելով, ի փոխարէն իւր անդուլ աշխատանաց առնլով իւր վկայագիրը, դարձած է ի Կ. Պոլիս։ Այսպիսի կարող, գիտուն եւ բարեկիրթ անձ մը մեր վարժարանին վրայ տնօրէն ունենալնիս պատիւ կը համարինք։ Ատանայի ժողովուրդը կը յուսայ որ մի քանի տարի վերջը վարժարանս կարող եւ բարեկիրթ շրջանաւարտներ պիտի կարենայ ունենալ։ Եւ այս վարձանին ուղղակի աւելի դիւրութիւնք հասնելու համար Հէքիմեան էֆ.ն մեծաւ սիրով սկսաւ վարժարանին բարձրագոյն դասերը ինքն աւանդել. անանկ որ ինքն է ուսուցիչ գաղղիերէն լեզուի եւ նորին մատենագրութեան, պաշտօնական գրութեանց ի գաղղ. եւ ի տաճկ. լեզուս եւ փոխադարձ թարգմանութեանց, տեսական էւ գործնական տնտարակալութեան, բնական պատմութեան, բնագիտութեան, բնալուծութեան, ագարակագիտութեան, առողջապահութեան ու քաղաքավարութեան եւ մարմնամարզի։

Ասա մեր պատուական ընթերցողաց արդարացի հետաքրքրութիւնն յագեցնելու համար, պատշաճ է ուսուցչական կաճառն եւս ծանուցանել։

Պաղտասար էֆ. Դասապեան՝ ընդհ. հսկող եւ ուսուցիչ կրօնագիտութեան, եկեղեցական պատմութեան եւ քրիստոնէական վարպետութեան։

Անտոն էֆ. Փիլիպոսեան՝ ուսուցիչ գաղղիերէն եւ տաճկերէն լեզուաց եւ տաճկ. գեղագրութեան։

Ալի Հիլմի պէյ՝ ուսուցիչ տաճկերէն լեզուի եւ մատենագրութեան ու գեղագրութեան Նորին։

Մերկերիոս էֆ. Աղամեան՝ ուսուցիչ հայերէն լեզուի եւ Նորին մատենագրութեան, տաճկերէն լեզուի, տիեզերագիտութեան եւ աշխարհագրութեան։

Սահակ էֆ. Ճերէճեան՝ ուսուցիչ մաթեմաթիկական գիտութեաց, հայերէն լեզուի, անգլիերէն լեզուի եւ իրագիտութեան։

Գրիգոր էֆ. Տիրացուեան՝ ուսուցիչ գծագրութեան, հայկական եւ գաղղիական գիրագրութեան, Ս. Գրոց եւ ընդհ. ազգաց պատմութեան։

Տիգրան էֆ. Դաղանճեան՝ ուսուցիչ գաղղիերէն լեզուի եւ հսկող-ուսուցիչ աշակերտանոցի։

Յակոբ էֆ. Աշճեան՝ վարժապետ մանկապարտէզի։

Յովհան էֆ. Յակոբեան՝ ուսուցիչ ձայնական երաժշտութեան։

Վերոյիշեալ ուսուցիչները՝ Պողոս եպիսկոպոսին աշակերտաց օր քան զօր գիտութեանց եւ բարոյական զգացմանց մէջ յառաջ նկրտելուն համար ուներցած փոյթին եւ եռանդին ըստ ամենայնի համապատասխանելով, ապահով ենք թէ՝ քիչ ժամանակի մէջ Հէքիմեան էֆէնտիին կարողութեամբ, փորձառու առաջնորդութեամբ եւ գնահատելի գործունէութեամբ եւ ուսուցչաց անդուլ աշխատութեամբ վարժարանս Ատանայի Հայ հասարակութեան գիտուն, կրթեալ եւ բարոյական տէր երիտասարդներ պիտի հասցընէ։

ԴԻՏՈՂ ՄԸ

ՄԻԻԹԷՖԷՐԻԳԱ

Տիւն կիւնտուզին Քալը Քէօչկիւ սահիլինտէ պիր ինսան նաշը գուհուր իթմիշ վէ իճրա օլունան մուայնէնտէ իւզէրինտէ եարա պէրէ պուլընմայլա գըյանթէթինտէն պիր Թրնթէյան կէմիճի օլտուղը անլաշըլմըշ տբր։ Նաշ 5 կիւնտէն պէրու տէնիզտէ պուլընըյոր իմիշ։

—Ֆանթիտէ սաբին Սիլիսթրէ էշրաֆընտան էահէա Նաֆիզ բաշանդն գանալընա էվվէլքի կէճէ սաաթ 7 սուարընտա գահվէնին իւզէրինտէքի Ֆէյզիյէ հանըմին էվինէ կիրմէք իւզրէ տուվարտան ալալամաղա չալըշըրքէն, տուվար եըգըրզ ալթընտա գալմըշ վէ պիր սայաը դէրրըմը տբր։

—Իզմիրէ վիւրուա իտէն Իթալիա մէքթէպ սէֆինէսի միֆարէգաթ էյլէմիշ տիր։

—Էվրօքսաա սուսամ ֆիյաթը եիւքսէլմիշ տիր։

—Ֆրանսա սէֆարէթի քեաթիպլէրինտէն Մ. Մօրօ տիւն ձիտտէյէ կիրմիշ տիր։

ՕՍՄԱՆԷՐ ՊԱՆԳԱՍԸ

1890 սէնէսի 100տէ 4 ֆախլի Օսմ. գօնսօլիտէսի թանվիլաթընին վաստէսի 1896 մարտտա իրիմամ պուան 12 նիւմէրօյու գուբանպար՝ պէտէլի թէէսիյէ օլունմագ իւզրէ փեար. 28/13 մարտ 1902յէ գասար իպարազ օլունմասընը թագտիրեմ հիւքմիզ ատտ օլունճաճագլարընը։ 8—6

14 փեար. 1902

Տէրսաատէթ

ՍԱՓՈԱՍՄԷՋՏԱ

ՖԻՐՈՒԽԹ ՕԼՈՒՆԱՆ ՓԻԹԱՊԼԱՐ

	Ղրշ.
Եըլանընն Իպի	10
ՄէՀՆուՆէլէր Թապիպի իւշ ճիլտ	24
Սարը Իսնու	12
Պիր Գարը Իքի Գօճա	5
Հիքմէթամիզ Պիր Տավա	7
ՖանՖիրլուցցի	5
Զէվճ վէ Դրսգանճ Զէվճէ	20
Հնոզ Մատ Կայ	10

ՎԻԼԱՅԱԹԸ ՇԱՀԱՆԷՏԷ ՄՈՒԳԻՄ ԹԻԽՃԱՐ ՎԷ ՍԱՐԱՅԱՆ ՎԷ ՏԱՎԱ ՎԷԲԻԼԷՐԻ ՎԷ ՍԱԻՐ ԱՍՀԱՊԸ ՄԷՍԱԼԻՀԷ ՖԷՎԳԷԼԱՏԷ ԳՕԼԱՅԸԼԸԳ

Սթանպօլճա վէ վիլայաթը Շահանէտէ վէ Եվրօքսաճա մէվատտը ատլիյէ վէ սարրաֆիյէ վէ Թիւճճարլէ վէ նիհայէթի հէր տիւրլիւ խուսուսաթա պիտ իշլէրի օլուպ տա օ իշլէրինն նէբէլէրտէ գարմըշ վէ նէթիյճէսի նէ օլմուշ իտուկի հագգընտա մալիւմաթը միւքէմմէլէ վէ սահիհէ ալմագ իսթէյէն զէվաթ Գալաթատա Իզզէթ Բաշա խանընտա 15, 16 վէ 17 նումէրօյը Անտան Անլիք էֆ.նին իտարէխանէսինէ 30 ղրուշլըգ բօսթա բուլը կէօնտէրտիլէրի հալտէ, միւվալլէրինին ճէվապլարընը տէրճալ ալըրլար։ Թէլէկրաֆկա ճէվապ թալէպ խէնէլէրին՝ թէլէկրաֆի իւճբէթինի այրճա կէօնտէրմէլէրի իյճապ իտտր։

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՊԷՕՅԻՒԲ, ՀԱՋԸՐ ՎԷ ՍՄԱՐԼԱՄԱ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱՆԱՋԱՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համմամինտա Հավուզը խան սըրատտա Նօ. 25

Իշպու մաղազանին սահիպի Արտակ Մոսիկեան՝ քէնտի իսթիդատէթի սայէսինտէ բէք չօգ միւշթէրիլէրին էմնիյէթ վէ թէվէճճիհինի գազանմըշ օլուպ, պու սէֆաքի թէշէպպիւսինտէ տախի մուվաֆֆաղիյաթը թամամիյէ նահլ օլաճաղը շիւպհէսիզ տիր։

Հիչ պիր մաղազատա էմսալի պուլմայան պիր մագազատա տայմա հազըր օլուպ, էլպիսէլերին էյի տիքիլիպ եարըլմասընա մէմուր տբր։ Ֆիյաթլարա կէլինտէ, մալլերին իսթիհնէ գոնըլան ֆիյաթլարը կէօրիւլիքտէ՝ օլ մագազա միւսապէգա ֆիքրի հասըլ օլմագ միւմքին օլապիլիր։

Աթիսէքի մուհալլէրէնին տիգգաթլա օգունմասը բէճա օլունը.

—Էլպիսէմիզի Հաճի Շահին մաղազասընտան ալալըմ։

—Ո՞ւֆ... ալիմըզ տօգուզ այագ նէրտիվէնտէն քիմ չըգաճագ։ Օրայա գատար քիմ եօրուլաճագ։

—Աճայի՞պ, պիլմէ՞զսինիզ, հէր քէսին մալիսի տիր քի՝ քէնտի միւշթէրիլէրինէ սուհուլէթի օլմագ իչին Հաճի Շահին՝ Համօրալօ խանընն իւս գաթընտան էնտի վէ չիմսի Սուլթան Համմամընտա Հավուզը խան սըրասընտա 25 նումէրօյը մաղազայա նազլ օլունմըշ տբր։ Պիչարէ՝ ուճուզ էլպիսէ սաթմագ խասթաբըղընտան թուխթուրը օլատուղընտան, ճէսարէթ իսէմտի չիմտիյէ գատար՝ սաբիրէր կիպի պէօյի՛ւք պէօյի՛ւք քիրալար իլէ մաղազա թուխմադա։ Իքի սէնէ ուճուզ մաղազա արատը՝, արատը՝, արատը՝ վէ նիհայէթ պուլտու... Միւշթէրիլէր չիմսի հէր սուհուլէթլէ քէնտիսինի պուլաճագլար վէ հէմ ալ այնը ուճուզ ֆիյաթլար իլէ էլպիսէ կիյճէճքլէր տիր։ Շիւսկէսիզ պիլի սինիզ քի՝ բիացատա եալընընը Հաճի Շահին տիր քի, չերիքի եօգ վէ ուճուզ մալ սաթմասընին եէկեանէ հիքմէթի չու տբր՝ «բէֆիքի եօգ քի քեարընը բայլաչարն։» Բէնտիսինի թանրյան վէ քէնտի հագգընտա թէվէճճիհն պէպլէյէնլէր՝ պիլիրլեր, մէսարիֆը չախսիյէսի օլ տէրէճէ աղ տբր քի, բահթի վէ չաղ գալպ իլէ պին շիւքր վէերէրէք «Ալլահ պէրէքէթի վէրսին» տէր։

—Էօյլէ իսէ՝ կիտէլիմ էլպիսէմիզի Հաճի Շահինէն պալալմ վէ տօսթլարա տախի թավսիյէ իտէլիմ...։

Մաղազա բազար կիւնլերի աչրգտբր։

Սօն ֆիյաթ-նումէրօսը 2 ղշ. տբր։

Թամիր խրտմէթի մէճճանէն տիր։

Աղ ֆարգ իլէ սըմարլամա էլպիսէ տախի եաքըլը։

Ռուսիա Երմէնիէրինին 6 առաջնորդաբգլարընան պիրի պուրսաը օլմուշ տբր։ Զիրա Շամախիտէ անճագ 5-6000 Երմէնի պուլընըպ, օլ մընդատար տա Գաֆգասիանընն էն գատիմ էհալիսինտէն օլան Լէզկիէր, Թաթարլար, վէ Անէմիէր պուլընմագտա տբր։ Պունընկա պէրապէր, Շամախիտէ Երմէնիէրին պէօյիւք վէ կիւզել քիլիսէսի վէ վանքը վար տբր վէ Երմէնի Թիւճճարլար տա իրէք վէ խալը մէնտուճաթ ֆապրիգալարընա մալիք տիրէր։

Պագու կագ գոյուլարը սահիպլէրինին մուհիմմ պիր գրսմը Շամախիի օրուպ, պունլարըն գայյուր տատմար օլտուգլարը Թագտիր օլունմըշ տբր։ Պունտան չօգ սէնէլէր էվվել էճնէպիէր Շամախիյէ կիտիպ կէլտիքլերինտէ եալընրդ Թիճարէթ էշկիլ մէշդուլ տէյիր։ բուհանի իշլէրէ տէ մէշդուլ պուլընմըյար տբր, եանի Ռուսիա Երմէնիէրինտէ Բրօթէսթանդրգ էվվէլա Շամախիտէն պաշամըշ տբր։

* * *

Շամախի՝ Պագունընն 110 քիլոմէթրօ դարալընտա պիր շէհր տիր։ Նուֆուսը 24500 տիր։ Շամախի դաչէթ էսկի պիր շէհր տիր. չունքի Պաղդատընը քիթապընտա Սանխիյա տէյու ղիքը օլընմըշ, վէ գատիմտէն պէրու գէվգէլէսի մէշհուր պուլընմըշ տբր։ 1734տէ շէհր խարապ օլմուշ օլտուգընտան, Կուր նէհրինին գօլու օլան Ագսու ըրմաղը քէնարընտա վէ ի.քի շէհրին շրմալը զարպիսինտէ տիկէր պիր շէհր պինա իտիլմիշ, վէ պունա եէնի Շամախի նամը վերիլմիշ տիր։ Պիլախէրէ էսկի Շամախի տախի էհէմմիյէթը սապրգասընը գաղանմըշ տբր։ 1843տէ շէհրին սէ.քէնէսի 18000 իտի. հալ պու.քի, օ թարիխտէն 20 սէնէ էվվել նուֆուսը բէք զիյատէ ազալմըշ իտի։

Շամախի գաղասընին 133,425 նուֆուսը վար տբր։ Շամախի շէհրինտէ իրէք, սապոն ֆապրիգալարը, իչ եաղը քարխանէլէրի, տէպպաղխանէլէր, պօյախանէլէր վար տբր։ Եէնի Շամախինին սույը վէ հավասը ֆէնա տբր։ Էսկի Շամախինին սույը վէ հավասը պիկնիսպէ տահա էյի տիր։ Էհալիսինին 3000 խանէսի Սինին, 2000 խանէսի Շիի, 1000 խանէսի տախի Երմէնի վէ Եահուտի տիր։

Ի 98 Ի

ՊԻՐ ԿԷՃԷ

Մէքթէպ տէրսլէրինտէն պաչգա հիչ պիր շէյ տիւշինմէյիկիմ, թապըմա, քէնտիմէ միւնասիպ իսիլուսը գալպ ասհապընտան պաչգա հիչ պիր ֆէբա իլէ հիչ պիր կէօնա միւնասէպթտա պուլընմատըղըմ հալտէ, թէքբարընտան չէքինէճէյիմ տիւրլիւ տիւրլիւ խնատաթա, իֆթիրալարա գալգընչը իտի. ֆագաթ պիմիթիւն պու աղվիյաթ վէ իսնատաթընը հիչ պիր նէթիյճէ հասըլ իթմէտիկինի եէնէ քէնտի կէօրէբէք մուզտարըզ օլտու. պէն անըն թաբրինտան իֆթիթրայա օղրատըգճա, տիւչարը թէէսսիւբ օլսամ պիլէ, եէ՝ նէ վիճատանէն բահաթ պուլընմագտա, վէ քէնտի քէնտիմի «Օ վարսըն իսթէտիկինի եաբան, պէն պէնի պիլիյօրըմ եա՝...» տէյու թէսէլլիյէ մուվաֆֆագ օլմագտա իտի. ֆագաթ օ հըրսըն, ինհիմանքը՝ մէսաֆինին հասըլ իթտիկի պիր չիտտէթը արզու իլէ պանա ֆէնալըղա գալգըչը տա մուվաֆֆագ օլամայընճա, օ գատար մուզտարըզ օլույօր, օ գատար ազապա օղրայօր իտի. քի, անդաչըլամագ. չու մէլուն գատրընը պէնիմէ պու տէրէճէ օղրաչարընա ֆէվգէլատէ մէմնունըմ. չունքի ինրն մուամէլէսի պանա ըսլանը նէֆս իչին պաչըճա թագիյանէի չէվգ օլտու. օ՝նա գարչը զալիպկէրինին եէկեանէ չարէսի՝ հասէնաթ օլարընը նագարը տրգդաթա ալարագ, քէօթիւլիքտէն ֆէվգէլատէ չէքինէյօր իտի. թէպապէյի պէչերիյէտէքի մէյլեր խիլաֆընա օլարագ սան տէրէճէ քէնտիմի թուխմադա չալըշըյօր իտի. հայաթըմա թէհամմիւլսուգ պիր ըմթիրատու ու ինթիզամ վէրմէկէ, թապըմտա հայրէթէֆֆգա պիր մէթանէթ վէ իթիտալ հասըլ էյլէմէկէ մուվաֆֆագ օլտում. հէր չէյէ, հէր տիւրլիւ էլեմ ու ինթիմալաթը մանչէլեթ գարչը սապր ու թէհամմիւլ կէօսթէրմէք՝ էլմտի իտի. պապամընն ահվալի, օ գատրընն ֆէնալըգլարը խիլաֆընտա օլարագ քէնտի ալէմիմտէ եաչամագ պաչատրմ։

Հէր կէճէ կէճ վագթլարա գատար օգումադա տայմագ, եաղը եաղմագ, հէր սապահ այնը սաաթատա չրգըպ էնեկ ագչամ այնը սաաթտա էվվ ավանթլէ օտամա չէքիլմէք, հաթթա հանըմ էֆ.նին գօնալընա պիրէ մուայյէն վէ մունթազամ վաղթլարտա կիթմէք, եէկեանէ սէվգիլի արդամաչը, եէկեանէ էնիսը գալպ ու վիճատանըմ Ալիտ պէյէն պաչգա հիչ քիմսէ իլէ միւնասէպաթտա պուլունմամագ պաչըճա իթիկասսիմտան իտի. Բէք հրատա վէ խէյլաբէրվեր օլարագ եարատըմըշ իքէն, չու թարդտա ճիտտի մուլթիմարը պիր հայաթ կէչիրմէք պիթթապ պէնիմ իչին բէք աղը գէչիյօր իտի. ֆագաթ մէքթէպտէն չըդար չըդմագ միթէվալիյէն օղրատըղըմ տարպէլէր քէնտի հալիմի պանա օ գատար պիրտիրմիշ, քէնտիմէ՝ քէնտիմի օ գատար թանըթմըրմըշ իտի. քի, նիհայէթ թաբիիմէ քիւսէրէք, պուլընտըղըմ հալու մէվգէը կէօզտէն տուր թուխմայարագ, հէր չէյէ տայանմագա գարար վերտիմ. ֆագաթ նէյէր չէ.քահիմի պէն պիլիրիմ. պիլա սէպէպ աղլատըղըմ կէճէյէր բէք չօգ տըր. էվվէթ, պէն պու գալպիմէ, պու ֆիքրիմէ, պու մէյլիմէ պիր չէյ իսթէյօր իտիմ քի, անը թասվիր իտէմմէմ. պու արզու էյլէտիկիմ չէյ վէճա ու իսթիզադ կիպի, չիեր կիպի, սաֆ պիր խէյալ կիպի ուլմի իտի, բուհրմա զայրը գապալը թէսքին պիր ճէզպէ վար իտի, սէվմէքյէր, աղլամագլար, ույդուսըղըգլար, հաթթա խասթաղգլար, բուհանի տէրտլէր, թաթը աճըլար խսթէյօր գատաչըմ, եէկեանէ էնիսը գալպ ու վիճատանըմ Ալիտ պէյէն պաչգա հիչ քիմսէ իլէ միւնասէպաթտա պուլունմամագ պաչըճա իթիկասսիմտան իտի։

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՔԵՐԻՉՏԷՆ

ՀԱՄԻՏԻՅԷ ՅԼՍԱԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէտէ Սթանպոլտա Ֆէրիքէօյիւնտէ թէէսիս լիթիկիմը «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ Եվրօպա մայրաքնտան գաթ գաթ իւսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կիսպի, ֆիյաթճա տա էշվէն պուլնտարը՝ ճինէթլէ, տախիլի մամուլաթմընը բէվամբը թէէմին լիթիմէ արտուսընտա պուլնան միհթէրէմ էշալիմիվի էշկէր ճիկէթ մէհմուն լիթմէքտէ տիր. էսասէն մագսիմիմիզ միլլի սէրբոբմընը տախլէն իսալ լիթմէք էճէնէպլէր իհթիյաճատան վարէսթէ գալմադ նօգթալարընա միանհասը օլուպ պու էմէլին հուսուլի իսէ Եվրօպա մայրաքնտա հէր վէճէվլէ բիճհանիլէթի պիթիճէրիպէ սապիթ օլան իշպու մամուլաթը տախիլիյէմիզ էճալիի քիրամին լայզգ օլտուղը տէրէճէտէ բաղպէթ պուլուրմալարընա միբթէվագգրի տրր. չայանը իթթիխատ պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամըզ՝ վուգուտ պուլան սաթընան 100տէ 2սինի, էավիմը ասարը Շէհրիյարիտէն օլան Հիճազ չըմինտրիէրինէ մաէլմէհմունիյէ թէրք իթմէ օլտուղընը կիսպի, Տար իւլ Սաճէղէյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Մէնալի մէքթէպլինէ 150 սաէտ մա բիւսկիւլ ֆէս իհտա իթմէք սուրէթիյլէ տէ իպրազը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշ տրր։ Իշլու ֆէսլէր եաղմուրան թէրտէն պօզուլմաքդը կիսպի, գալբպ տախի իսթէմէզ՝ բալանան ֆէսլէր ամէշէ կէօնթէրիմէյէրէք գուրուլբլմասը իհթիթար օլունը։

Զիյրտէ մուհարբէր մահալլէրտէ բիւսկիլսիզ օլտուղը հալտէ մագթու ֆիյաթլարա սաթըլմագտա տրր.

Իչի թիպէթլի զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 5 ղ.,

Իչի հասբրը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 8 ղ.,

Իչի իքի գաթը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 10 ղ.,

Իչի աթլասը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 13. ղ.։

Մահալը ֆիւրուխթը.— Սթանպօլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Բիւչիւք Խամալ Բաչա խանը ալթընտա Ն. 17, Տիրէքլէր արասընտա Ն. 71, Ագսէրայտա Եէչիլ Թուրուտա մէյտանընտա Ն. 101, Շիշլիտէ Օսման պէյ կապինսը ճիվարընտա ֆապրիգամըզ թահթընտա, Պէշիքթաշտա Ճատտէի Բէպիրտէ Տօգթ. Գրիսեան էֆ.նին խանէսի թահթընտա վէ Իսկիւտարտա չարշուի քէպիրտէ 44 նիւմէրօտա սաթըլմագտա տրր։ 52—17

ԻԶՄԻՏՏԷ

ԱՆԱՏՕԼՈՒ ՄԻՅՄԱՐԻ ԻՆՇԱԱԹԽԱՆԷՍԻ

Անատօլու վիլայաթը Շահանէ վէ Սթանպոլ ճիվար շէհրլէրինտէ ֆէնը միյմարիյէ պիր սոհուլէթ օլմագ իչուն Սէհանյիի Նէֆիսէ Մէքթէպլինտէն պիրինճի տէրէժէ շահատէթնամէ իլէ մէհզուն վէ խայլի սէնէ Շէհր էմանէթի Հէնտէսէխանէսի վէ տաիրէի բէսմիյէլէրտէ իսթֆամի մէմուրիյէթտէ խթիխատամ օլունան Պետրոս գալֆանը մոխտուրը միյմար Միհրան Ազարեան էֆ. թարֆինտան Արաա, Օսմանը թարը ճէսիտա վէ Եվրօպա ուսուլարընտա հէր նէվ ինշաաթը բէսմիյէ վէ դայրը բէսմիյէ էպնիյէ բէսմլէրի թէրսիմ վէ մահալինտէն կէօնտէրիլէն մալզէմէի ինշայէսինին բահթը պէյտէսինէ թէվֆիգէն քէշֆը էվվէլ տէֆթէրի թանզիմ, էնդարէ վէ Գօնիա վիլայէթլէրինէ գատար ինշաաթընին ինշասընը տէրէօճտէ իսէր. արզուսը օլանարա մոխտասէրէ գբլմըր։ 18—16

ՍԱՐԱՖԻՅԷ

Է. Վ Ր Օ Բ Ա Պ Օ Ր Ս Ա Ս Ը

Լօնտրա 19 փեար.

Իսկիլ. էահամը Իսկ. Լիր.	094—43
Օսմ. էահամը այրլար	25—87
» » գաբանտը	25—81
» » » Բ	51—
» » » Գ	27—75
Օսմանը Պանգասը	12—63
Մրսըր տուլ. մութթանրատ	107—63
Պուլկար խութիգրարը	104—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—325

Բարիզ 19 փեար.

Ֆրանս. էսհ. 3% Ֆր.	101—15
» « 4½ %	102 92
Եէնի Օսմ. էահամը այրլար	26—42
» » » գաբանտը	26—50

Մէլասպէրէ

Բումէլի չըմինտրֆէրի	116—25
Օսմանը Բէժիսի էահամը	325—
» Պանգասը	569—
Գրէտի Լիոնէ	1059—
Իթալիա էահամը	100—10
Բուրթիթ Թիւրք	515—
Օսմանիյէ	464—
Տուան Օթօման	508—
Սբանիօլ	78—25
Թրանվասալ	144—
Գամպիօ 3 այ վատէ	25—145

Վիէննա 19 փեար.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	238—40
Բումէլի չըմինտրֆէրի ֆր.	111—50
Օսմանը Բէժի ագսիսը	298—

Պերլին 19 փեար.

Բումէլի չըմինտրֆ. (մարգ)	114—20
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	20—25
Թուալը	216—30

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ռամ. տիւն ագշմ. գաբ.	28—27
» » » էն եիւքսէք	28—27
» » » էն աշաղը	28—24
Պու սապան այրլարը	28—27
Բումէլի չըմին. ագշմ. գրնտը.	114—37
» » էն եիւքսէք	114—37
» » էն աշաղը	113—87
» » այրլարը	113—87

Ագէյ ֆարզի	—
Բէբօռ ղրշ.	—
Հէվալէսիզ »	—

—

ՓՈՂԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի [illegible] Օսմ. Լիր.	14—10
Սիկապէթ Ա.	—88
» Բ.	—49
Թրամվայ	5—90
Ժուբիլանս	1—50
Օսպիկաճոն Թրամվայ	483—
Ասիբրանս	3—57
Գրէտի ժէնէրալ	—
Սասլեթէ Օթօման Ռ. Լ.	—
Լօրիօտ	49—
Գանդ Նասիոնալ տը Կրէ.	403—50
Թրանվասալ	139—
Բրիթիշ Թանկիլիթը	466—
Գրէտի Ֆոնսիէ Լիժիթօրէն	266—
Անատօլու շըմ. ագսիսընը	10—25

—

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ՖԻԹԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ.տան	ղն.	ֆր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—	07
Մէթալիք	095—	30
Ինկիլիզ լիրասը	110—	04
Ֆրանսըզ ալթունը	87—	22
Բոլ	90—	
Դրիսիզ ալթունը	51—	05
Գարպօն գայմէսի	8—	60

ԴԱՄՊԻՕ

	Ալրճը	սաթը
Լօնտրա չէք	110-10	111-40
Բարիզ չէք	22-81	22-73
Մարգ	18-58	18-48
Վիէննա չէքի (գուլբօն)	21-79	21-69

ԻԼԱՆԱԹ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայ Շահանէճէ միապայէա օլունանճագ գարֆիցա, միսմար, տէմիր վէ տէօքմէ պօրու վէ պունա միմասիլ էշեաի սարիէ իլէ միմթէնէվ պէյա վէ մօրզ թաշը, գում վէ սարիէնին միանգասասընա պաչլանըլարդընտան, իթայա թարիպ օլանլարը՝ թէէմինաթ ադէէսինի վէ նա միմթէպէր քէֆալէթնամէյի միսթահրպէն Խազինէի ճէլիլէի միշարէթէյհայա կէլմէլէրի։

4 շուպաթ 317 3—3

Գրյմթը մուխամմէնէսի 5500, պէտէը միզայէտէսի 14400, իշարէթը մախսուսէսի՝, ճատտէսի՝ Զատրճըլար ճատտէսի։

•

Պէտէլի լիրաի Օսմանի 100 ղշ.տան նագտէն իֆա օլունմագ իւզրէ Զարչուի Բէպիրին Զատրճըլար ճատտէսինտէ քեանն վէ չարչուի մէղքիւր թամիրաթ գօմիսիօնընա ամտ վէ գըյմթը մուխամմէնէ վէ պէտէը միզայէտէսիյէ լիշարէթը մախսուսէսի պայէտատ մուհարբէր պուլընան պիր պապ տիւքքեանընն պէտէլի հէնուզ հատտէ լայզգընա վարմամըշ օլտուղընտան, իշպու 1317 սէնէսի քեան. սանիսինին 28ինճի կիսնիտէն 318 սէնէսի մարտընընն 15ինճի կիւնիտէ գատար թէմտիտը միւտէթիյլէ միւզայէտէսինէ տէվամ օլունմասը գօմիսիօնճա թէգարրուբ էյլէտիկնէ մէպնի, պու միւտէթէ զարֆընտա թալիպ օլանլարը՝ հէր ճիհէթէ տաիր իյզահաթ արմագ վէ ելյ սիրմէք իւզրէ Զարչուի Բէպիրտէ Սօրկուճճը խանընտաքի էմլաք միւնասիպլէրինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի, վէ գըյմթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէէմին ադէէսինի տախի Թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթը ճէլիլէսի տախէսինտէքի Զարչուի Բէպիր թամիրաթ գօմիսիօնը սանտըղընա թէէսլիմ էյլէմէլէրի իլան օլունը։

29 քեան. սանի 317 12—6

Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Սէլանիք սանճաղընա թաալի կէվկէլի գաղասընա մուզաֆ Ղարիպա եայլասը հուտուտը տախիլինտէ պինթէէհարրի զահիրէ չըգարըլըպ մուայյէնամը ասքէրիյէ միթէահհիւլէրինտէն սատ. Իսմայիլ բաչա հազրէթէրիյէ Հաճի Մօլլազատէ Ահմէտ էֆ. էօհտէսինէ տէրտէթը իհալէ պուլընան սիմի գուրչունա մախլութ զինգօ մատենինին հուտուտը՝ չըմալէն Թօթօթօմպա թէքսինտէն պէտ իլէ Բիւչիւք Իսֆիր գարիյէսի թէքսինտէն պիլմիւրուր Շապան Տէյիրմէնի նօգթասը պէյնինտէ խաթթը միւնքէսիր, վէ չարգէն մէղքիւր տէյիրմէնլէ էսկի Մէզարլըգ թէքսի արասընտա խաթթը միւսթագիմ, վէ ճէնուպէն մէղքիւր թէքէ իլէ Քէօրրինա թէքսի պէյնինտէ խաթթը միւսթագիմ, վէ զարպէն մէղքիւր թէքէ իլէ մէպասի հուտուտա օլան Թօթօթօմպա թէքէսի արասընտա խաթթը միւսթագիմ իլէ մահտուտ օլուպ մէսահէի սաթհիյէսի 781 ճէրիպտէն իպարէթ արազի տէրտունինտէ իմալ օլունճագ օլան մատէնը մէղքիւր 99 սէնէ միւտէթլէ միշարէյէհ Իսմայիլ Հաղգը բաչա հազրէթլէրիյլէ Ահմէտ էֆ. էօհտէլէրինէ իհալէ գըլընճաղընտան, մատէնը մէղքիւր հագգընտա պիր կէօնա իթիրազը օլանլարը՝ Մէսաին նիզամամէսինին 29 վէ 30ընճը մատէլէրի մուճիպլինճէ 4 շուպաթ 317 թարիխինտէն իթիպարէն 2 մահ միւտէթի զարֆընտա Տէբասատէթտէ Օրման վէ Մէսաին վէ Զըրասի նէզարէթը ճէլիլէսինէ, վէ մահալինտէ մէրքեզը վիլայէթէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունը։

5 շուպաթ 317

Պունտան ադտէմ Թօխմանէտէ պիլա վարիս վէֆամի իսէն քիթաբը Մէհմէտ էֆ.նին թէրէքսինտէն զուհուր իսէն քիմիթուպ միթէնէվիանը՝ իշպու շուպաթըն 10ընճը բազար կիւնիւնտէն իթիպարէն չարչէնպէ վէ բազար կիւնէրի Զարչուի Բէպիրտէ Սահաֆիլար իչերիսինտէ պիմիզայէտէ բէշին ագէ իլէ Եվգաֆը Հիմայուն գասասիրը մարիֆէթիյլէ ֆիւրուխթ օլունճաղը իլան օլունը։

4 շուպաթ 317 3—3

Մէսարիֆը	Բէյֆ դեֆթէրի	Ընդհանուր
Թամիրիյէսի	էն ե էնէն	սա պէհելի
	ղշ.	ղշ.
Սիլիվրի Դարուսընաս Գարապաշ ճամիի չերիֆինին	40294	26500
Խալճօղլունտա վագը Ապաիսսէլամ ճամիյէ տէրկեհանընին	5444	4550
Թօբխանէ ճիվարընտա Սալը Բաղարընտա Սէհիլ պէյ ճամիինին	3964	3700
Եէնիճամիի չերիֆ ճիվարընտա վագը արուիյէ մաղազասընին	2149	1800
Օրթաքէօյտէ խաքէյէ պաշընտա քիսին գազինօնին	3554	2700
Էյիպ Սուլթան ճիվարընտա քեանն Հաճի Պէշիր Աղա մէտրեսէսինին	2098	2700
Սարը Կուզէյտէ Հասան Խալիֆէ ճամիի չերիֆինին	1495	1400
Թօբխանէյտէ վագը Ֆիրուզ Աղա ճամիի չերիֆինին	1596	1550
Ճըրճըրտա քեանն չէյխ Սիլէյման էֆ. մէճիտը չերիֆինին	1349	1300
Թօրգաբուտա Ահմէտ Բաչա մէտրէսէսի օտաւլարը զարրընտաքի օլուղին	1850	1600
Թօրգաբուտա վագը Սաքինէ Խաթուն ճամիի չերիֆինին	9668	6500
Մէսարիֆը Ինչախէսի Բուռէյլի Հիսարընտա վագը Մուռթաֆա էֆ. ճամիի չերիֆինին	6690	4950
Պէսլէք ճամիի չերիֆինին սահիլ ճիհէթինէ եաբլուճագ բրմթը՝ Խասքէօյէ Թուրուճը ճամիի չերիֆի գարչըսընտա վագը գապլիսթան տուվարընին	4128	3600
Էտիրնէ Դարուսընտա վագը գապրիսթան մուհաֆըզ տուվարընին	2955	2000
Եվգաֆը Հիմայուն Խազինէսինճէ թամիր վէ ինչա իթիբրիէճէք օլան պայէտատ մուհարբէր	44709	28000

Եվգաֆը Հիմայուն Խազինէսինճէ թամիր վէ ինչա իթիբրիէճէք օլան պայէտատ մուհարբէր 15 գալէմ խայրաթը չերիֆէնին քէչֆ տէֆթէրլէրինտէ մուհարբէր մէսարիֆը թամիրիյէլերի պիմիւնագաա հիզալարընտա մուրագգամ պէտէլաթ իլէ թաիպլէրի էօհտէլէրինտէ պուլընարդընա, վէ խայրաթը մէղքիւրէնին մէսարիֆը թամիրիյէլերի 10000 ղշ., վէ օնտան տուն օլանլարը իչինն չէհրը հալը Բումինին Հիւնճի բազար էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն 3 կիւն զարֆընտա պէրմուճիպը նիզամ 100տէ 5, վէ 10000 ղշ.տան պիյատէ իսէ՝ քէզալիք միւտէթը մէգքիւրէ զարֆընտա 100տէ 3 թէնզիլ գապալ օլունճաղընա պինանէ, թալիպ օլանլարը վէ տահա զիյատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին՝ մէճլիսը իտարէի Եվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

2 շուպաթ 317 3—3

Ագլամը Խազինէ իչին 318 սէնէի մալիյէսինտէ իսթիմալ օլունմագ իւզրէ թապ ու թէֆթիշտէ լիւզում կէօրիւնէն տէֆթիր վէ էվրագը սարէրնին մէճմուռ՝ մէճիտի 19 ղշ. հիսապը յա 62500 ղշտա թալիպի էօհտէսինտէ պուլընտրղընա, վէ շուպաթըն 7ինճի բէնճէշնպիհ կիւնիւ սաաթ 10ա գատար հէր գաչ բարա վէ 9ընճը ճումա էրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 թէնզիլի գապալ օլունբպ հատտը լարգէնը պուլտրդը թագտիրատ իհալէի գաթիյէսի իճրա ղըլընճաղընա պինանէն, նօգսանը յա թապ ու թէճիրա իթմէք վէ տահա զիյատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին՝ մէճլիսը իտարէի Եվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

2 շուպաթ 317 5—4

ՃէՆնէթմէքեան Բէրթէվիյալ վալիտէ Սուլթան հազրէթէրի վագֆընտան քէօրրիւ պաղնտա քեանն 7 վէ 9 վէ 11 վէ 15 վէ 16 վէ 18 վէ 20 նումէրօլարյա մուրագգամ մաղազալարա Ագսէրայտա վագը 1 վէ 3 վէ 5 նումէրօլը սիւքքեանարրն, վէ Մահմուտիյէ մէքթէպի պագգալիյէսինին միւտէթը մուգավէլէնամէլերի իչպու շուպաթ նիհայէթինտէ միանգավի օլաճաղընտան, 318 սէնէսի մարտընտան իթիպարէն 1 վէ 2 վէ նիհայէթ 3 սէնէլիք օլագ իւզրէ իսթիֆաբա թալիպ օլանլարդն՝ շուպաթըն 25ինճէ գատար պէհէր բազար էրթէսի վէ չարչէնպիհ կիւնէրի սաաթ 6յա գատար Եվգաֆը Հիմայուն Խազինէսինտէ վագֆը միշարէյէնա օտասընա միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունը։

4 շուպաթ 317 7—3

ԵՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՅՈՒՆ

Պէտէլէրինին նրսֆը լիրա 100 ղշ.տան նագտէն իֆա վէ նրսֆը տիկէրի Խազինէի Եվգաֆը Հիմայունա մախսուս սուրէթ վէ սերկի իլէ մահսուպէն թէսվիյէ օլունմագ իւզրէ աթթիհզիզի մահլիլաթրն ուսուլ վէ նիզամը իգթիզասընտան օլան 4 հաֆթա իլանրընտան Ձնճի հաֆթասը օլմագ իւզրէ 317 սէնէսի շուպաթրն 4ինճի կիւնիւնտէն իթիպարէն մահը մէգքիւրը 11ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ սաաթ 10ա գատար միզայէտէսի իճրա օլընճաղընտան, թալիպ օլանլարը՝ զրյմէթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէէմին ագէէսինի տախի Թիճարէթ վէ նաֆիա նէզարէթը ճէլիլէսի տախէսինտէքի Զարչուի Բէպիր թամիրաթ գօմիսիօնը սանտըղընա թէէսլիմ էյլէմէլերի իլան օլունը։

29 քեան. սանի 317 12—6

Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Սէլանիք սանճաղընա թաալի կէվկէլի գաղասընա մուզաֆ Ղարիպա եայլասը հուտուտը տախիլինտէ պինթէէհարրի զահիրէ չըգարըլըպ մուայյէնամը ասքէրիյէ միթէահհիւլէրինտէն սատ. Իսմայիլ բաչա հազրէթէրիյէ Հաճի Մօլլազատէ Ահմէտ էֆ. էօհտէսինէ տէրտէթը իհալէ պուլընան սիմի գուրչունա մախլութ զինգօ մատենինին հուտուտը՝ չըմալէն Թօթօթօմպա թէքսինտէն պէտ իլէ Բիւչիւք Իսֆիր գարիյէսի թէքսինտէն պիլմիւրուր Շապան Տէյիրմէնի նօգթասը պէյնինտէ խաթթը միւնքէսիր, վէ չարգէն մէղքիւր տէյիրմէնլէ էսկի Մէզարլըգ թէքսի արասընտա խաթթը միւսթագիմ, վէ ճէնուպէն մէղքիւր թէքէ իլէ Քէօրրինա թէքսի պէյնինտէ խաթթը միւսթագիմ, վէ զարպէն մէղքիւր թէքէ իլէ մէպասի հուտուտա օլան Թօթօթօմպա թէքէսի արասընտա խաթթը միւսթագիմ իլէ մահտուտ օլուպ մէսահէի սաթհիյէսի 781 ճէրիպտէն իպարէթ արազի տէրտունինտէ իմալ օլունճաղ օլան մատէնը մէղքիւր 99 սէնէ միւտէթլէ միշարէյէհ Իսմայիլ Հաղգը բաչա հազրէթէրիյլէ Ահմէտ էֆ. էօհտէլէրինէ իհալէ գըլընճաղընտան, մատէնը մէղքիւր հագգընտա պիր կէօնա իթիրազը օլանլարը՝ Մէսաին նիզամամէսինին 29 վէ 30ընճը մատէլէրի մուճիպլինճէ 4 շուպաթ 317 թարիխինտէն իթիպարէն 2 մահ միւտէթի զարֆընտա Տէբասատէթտէ Օրման վէ Մէսաին վէ Զըրասի նէզարէթը ճէլիլէսինէ, վէ մահալինտէ մէրքեզը վիլայէթէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունը։

5 շուպաթ 317

Պունտան ադտէմ Թօխմանէտէ պիլա վարիս վէֆամի իսէն քիթաբը Մէհմէտ էֆ.նին թէրէքսինտէն զուհուր իսէն քիմիթուպ միթէնէվիանը՝ իշպու շուպաթըն 10ընճը բազար կիւնիւնտէն իթիպարէն չարչէնպէ վէ բազար կիւնէրի Զարչուի Բէպիրտէ Սահաֆիլար իչերիսինտէ պիմիզայէտէ բէշին ագէ իլէ Եվգաֆը Հիմայուն գասասիրը մարիֆէթիյլէ ֆիւրուխթ օլունճաղը իլան օլունը։

4 շուպաթ 317 3—3

Մէսարիֆը	Բէյֆ դեֆթէրի	Ընդհանուր
Թամիրիյէսի	էն ե էնէն	սա պէհելի
	ղշ.	ղշ.
Սիլիվրի Դարուսընաս Գարապաշ ճամիի չերիֆինին	40294	26500
Խալճօղլունտա վագը Ապաիսսէլամ ճամիյէ տէրկեհանընին	5444	4550
Թօբխանէ ճիվարընտա Սալը Բաղարընտա Սէհիլ պէյ ճամիինին	3964	3700
Եէնիճամիի չերիֆ ճիվարընտա վագը արուիյէ մաղազասընին	2149	1800
Օրթաքէօյտէ խաքէյէ պաշընտա քիսին գազինօնին	3554	2700
Էյիպ Սուլթան ճիվարընտա քեանն Հաճի Պէշիր Աղա մէտրեսէսինին	2098	2700
Սարը Կուզէյտէ Հասան Խալիֆէ ճամիի չերիֆինին	1495	1400
Թօբխանէյտէ վագը Ֆիրուզ Աղա ճամիի չերիֆինին	1596	1550
Ճըրճըրտա քեանն չէյխ Սիլէյման էֆ. մէճիտը չերիֆինին	1349	1300
Թօրգաբուտա Ահմէտ Բաչա մէտրէսէսի օտաւլարը զարրընտաքի օլուղին	1850	1600
Թօրգաբուտա վագը Սաքինէ Խաթուն ճամիի չերիֆինին	9668	6500
Մէսարիֆը Ինչախէսի Բուռէյլի Հիսարընտա վագը Մուռթաֆա էֆ. ճամիի չերիֆինին	6690	4950
Պէսլէք ճամիի չերիֆինին սահիլ ճիհէթինէ եաբլուճագ բրմթը՝ Խասքէօյէ Թուրուճը ճամիի չերիֆի գարչըսընտա վագը գապլիսթան տուվարընին	4128	3600
Էտիրնէ Դարուսընտա վագը գապրիսթան մուհաֆըզ տուվարընին	2955	2000
Եվգաֆը Հիմայուն Խազինէսինճէ թամիր վէ ինչա իթիբրիէճէք օլան պայէտատ մուհարբէր	44709	28000

Գրյմթը մուխամմէնէսի 5500, պէտէը միզայէտէսի 14400, իշարէթը մախսուսէսի՝, ճատտէսի՝ Զատրճըլար ճատտէսի։

•

Պէտէլի լիրաի Օսմանի 100 ղշ.տան նագտէն իֆա օլունմագ իւզրէ Զարչուի Բէպիրին Զատրճըլար ճատտէսինտէ քեանն վէ չարչուի մէղքիւր թամիրաթ գօմիսիօնընա ամտ վէ գըյմթը մուխամմէնէ վէ պէտէը միզայէտէսիյէ լիշարէթը մախսուսէսի պայէտատ մուհարբէր պուլընան պիր պապ տիւքքեանընն պէտէլի հէնուզ հատտէ լայզգընա վարմամըշ օլտուղընտան, իշպու 1317 սէնէսի քեան. սանիսինին 28ինճի կիսնիտէն 318 սէնէսի մարտընընն 15ինճի կիւնիւնտէ գատար թէմտիտը միւտէթիյլէ միւզայէտէսինէ տէվամ օլունմասը գօմիսիօնճա թէգարրուբ էյլէտիկնէ մէպնի, պու միւտէթէ զարֆընտա թալիպ օլանլարը՝ հէր ճիհէթէ տաիր իյզահաթ արմագ վէ ելյ սիրմէք իւզրէ Զարչուի Բէպիրտէ Սօրկուճճը խանընտաքի էմլաք միւնասիպլէրինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի, վէ գըյմթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէէմին ագէէսինի տախի Թիճարէթ վէ նաֆիա նէզարէթը ճէլիլէսի տախէսինտէքի Զարչուի Բէպիր թամիրաթ գօմիսիօնը սանտըղընա թէէսլիմ էյլէմէլերի իլան օլունը։

29 քեան. սանի 317 12—6

Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Սէլանիք սանճաղընա թաալի կէվկէլի գաղասընա մուզաֆ Ղարիպա եայլասը հուտուտը տախիլինտէ պինթէէհարրի զահիրէ չըգարըլըպ մուայյէնամը ասքէրիյէ միթէահհիւլէրինտէն սատ. Իսմայիլ բաչա հազրէթէրիյէ Հաճի Մօլլազատէ Ահմէտ էֆ. էօհտէսինէ տէրտէթը իհալէ պուլընան սիմի գուրչունա մախլութ զինգօ մատենինին հուտուտը՝ չըմալէն Թօթօթօմպա թէքսինտէն պէտ իլէ Բիւչիւք Իսֆիր գարիյէսի թէքսինտէն պիլմիւրուր Շապան Տէյիրմէնի նօգթասը պէյնինտէ խաթթը միւնքէսիր, վէ չարգէն մէղքիւր տէյիրմէնլէ էսկի Մէզարլըգ թէքսի արասընտա խաթթը միւսթագիմ, վէ ճէնուպէն մէղքիւր թէքէ իլէ Քէօրրինա թէքսի պէյնինտէ խաթթը միւսթագիմ, վէ զարպէն մէղքիւր թէքէ իլէ մէպասի հուտուտա օլան Թօթօթօմպա թէքէսի արասընտա խաթթը միւսթագիմ իլէ մահտուտ օլուպ մէսահէի սաթհիյէսի 781 ճէրիպտէն իպարէթ արազի տէրտունինտէ իմալ օլունճաղ օլան մատէնը մէղքիւր 99 սէնէ միւտէթլէ միշարէյէհ Իսմայիլ Հաղգը բաչա հազրէթէրիյլէ Ահմէտ էֆ. էօհտէլէրինէ իհալէ գըլընճաղընտան, մատէնը մէղքիւր հագգընտա պիր կէօնա իթիրազը օլանլարը՝ Մէսաին նիզամամէսինին 29 վէ 30ընճը մատէլէրի մուճիպլինճէ 4 շուպաթ 317 թարիխինտէն իթիպարէն 2 մահ միւտէթի զարֆընտա Տէբասատէթտէ Օրման վէ Մէսաին վէ Զըրասի նէզարէթը ճէլիլէսինէ, վէ մահալինտէ մէրքեզը վիլայէթէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունը։

5 շուպաթ 317

Պունտան ադտէմ Թօխմանէտէ պիլա վարիս վէֆամի իսէն քիթաբը Մէհմէտ էֆ.նին թէրէքսինտէն զուհուր իսէն քիմիթուպ միթէնէվիանը՝ իշպու շուպաթըն 10ընճը բազար կիւնիւնտէն իթիպարէն չարչէնպէ վէ բազար կիւնէրի Զարչուի Բէպիրտէ Սահաֆիլար իչերիսինտէ պիմիզայէտէ բէշին ագէ իլէ Եվգաֆը Հիմայուն գասասիրը մարիֆէթիյլէ ֆիւրուխթ օլունճաղը իլան օլունը։

4 շուպաթ 317 3—3

Մէսարիֆը	Բէյֆ դեֆթէրի	Ընդհանուր
Թամիրիյէսի	էն ե էնէն	սա պէհելի
	ղշ.	ղշ.
Սիլիվրի Դարուսընաս Գարապաշ ճամիի չերիֆինին	40294	26500
Խալճօղլունտա վագը Ապաիսսէլամ ճամիյէ տէրկեհանընին	5444	4550
Թօբխանէ ճիվարընտա Սալը Բաղարընտա Սէհիլ պէյ ճամիինին	3964	3700
Եէնիճամիի չերիֆ ճիվարընտա վագը արուիյէ մաղազասընին	2149	1800
Օրթաքէօյտէ խաքէյէ պաշընտա քիսին գազինօնին	3554	2700
Էյիպ Սուլթան ճիվարընտա քեանն Հաճի Պէշիր Աղա մէտրեսէսինին	2098	2700
Սարը Կուզէյտէ Հասան Խալիֆէ ճամիի չերիֆինին	1495	1400
Թօբխանէյտէ վագը Ֆիրուզ Աղա ճամիի չերիֆինին	1596	1550
Ճըրճըրտա քեանն չէյխ Սիլէյման էֆ. մէճիտը չերիֆինին	1349	1300
Թօրգաբուտա Ահմէտ Բաչա մէտրէսէսի օտաւլարը զարրընտաքի օլուղին	1850	1600
Թօրգաբուտա վագը Սաքինէ Խաթուն ճամիի չերիֆինին	9668	6500
Մէսարիֆը Ինչախէսի Բուռէյլի Հիսարընտա վագը Մուռթաֆա էֆ. ճամիի չերիֆինին	6690	4950
Պէսլէք ճամիի չերիֆինին սահիլ ճիհէթինէ եաբլուճագ բրմթը՝ Խասքէօյէ Թուրուճը ճամիի չերիֆի գարչըսընտա վագը գապլիսթան տուվարընին	4128	3600
Էտիրնէ Դարուսընտա վագը գապրիսթան մուհաֆըզ տուվարընին	2955	2000
Եվգաֆը Հիմայուն Խազինէսինճէ թամիր վէ ինչա իթիբրիէճէք օլան պայէտատ մուհարբէր	44709	28000

Գրյմթը մուխամմէնէսի 5500, պէտէը միզայէտէսի 14400, իշարէթը մախսուսէսի՝, ճատտէսի՝ Զատրճըլար ճատտէսի։

•

Պէտէլի լիրաի Օսմանի 100 ղշ.տան նագտէն իֆա օլունմագ իւզրէ Զարչուի Բէպիրին Զատրճըլար ճատտէսինտէ քեանն վէ չարչուի մէղքիւր թամիրաթ գօմիսիօնընա ամտ վէ գըյմթը մուխամմէնէ վէ պէտէը միզայէտէսիյէ լիշարէթը մախսուսէսի պայէտատ մուհարբէր պուլընան պիր պապ տիւքքեանընն պէտէլի հէնուզ հատտէ լայզգընա վարմամըշ օլտուղընտան, իշպու 1317 սէնէսի քեան. սանիսինին 28ինճի կիսնիտէն 318 սէնէսի մարտընընն 15ինճի կիւնիւնտէ գատար թէմտիտը միւտէթիյլէ միւզայէտէսինէ տէվամ օլունմասը գօմիսիօնճա թէգարրուբ էյլէտիկնէ մէպնի, պու միւտէթէ զարֆընտա թալիպ օլանլարը՝ հէր ճիհէթէ տաիր իյզահաթ արմագ վէ ելյ սիրմէք իւզրէ Զարչուի Բէպիրտէ Սօրկուճճը խանընտաքի էմլաք միւնասիպլէրինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի, վէ գըյմթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէէմին ագէէսինի տախի Թիճարէթ վէ նաֆիա նէզարէթը ճէլիլէսի տախէսինտէքի Զարչուի Բէպիր թամիրաթ գօմիսիօնը սանտըղընա թէէսլիմ էյլէմէլերի իլան օլունը։

29 քեան. սանի 317 12—6

Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Սէլանիք սանճաղընա թաալի կէվկէլի գաղասընա մուզաֆ Ղարիպա եայլասը հուտուտը տախիլինտէ պինթէէհարրի զահիրէ չըգարըլըպ մուայյէնամը ասքէրիյէ միթէահհիւլէրինտէն սատ. Իսմայիլ բաչա հազրէթէրիյէ Հաճի Մօլլազատէ Ահմէտ էֆ. էօհտէսինէ տէրտէթը իհալէ պուլընան սիմի գուրչունա մախլութ զինգօ մատենինին հուտուտը՝ չըմալէն Թօթօթօմպա թէքսինտէն պէտ իլէ Բիւչիւք Իսֆիր գարիյէսի թէքսինտէն պիլմիւրուր Շապան Տէյիրմէնի նօգթասը պէյ